ΕΠΤΑΛΦΟΣ ΝΕΑ.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1865. **ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.** ΑΡΙΘΜΟΣ 7.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ.

(Συνέχεια)

Προτιθέμενοι ν' ἀναπτύξωμεν τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν διασκευὴν τῆς τραγῳδίας ταύτης, ἀφίνομεν πρὸς τὸ παρὸν πᾶσαν ἄλλην θεωρίαν, ἀναλαμβάνομεν δὲ ταύτην, ἥτις ὁ κύριος ἡμῶν σκοπός ἐςιν.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο εἶναι ἓν τῶν θαυμαστῶν καὶ ὡραίων ἔργων τῆς Αἰσχυλείου γραφίδος, καὶ νομίζομεν εἴπομεν μίαν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν θέλομεν προσπαθήσει κατὰ τὸ δυνατὸν ν' ἀποδείξωμεν, ἀναπτύσσοντες μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης τὰς καλλονὰς, τὰς τελειότητας καὶ τὰ προτερήματα τοῦ δράματος, ἵνα δώσωμεν κῦρος εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην.

Γνωστὸν βεβαίως εἶναι ὅτι τὸ τραγικὸν δρᾶμα ἢ ἡ τραγῳδία εἶναι ποίημα, τὸ ὁποῖον προτίθεται νὰ διεγείρῃ τὸ αἴσθημα τοῦ τρόμου ἢ τοῦ οἴκτου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ πρᾶξις εἶναι ἡρωϊκή. Ὁποιαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦναι ἡ αἰτία τῆς εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν εἰς τὴν τραγῳδίαν, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καρδία, ζητεῖ ἀκορέστως τὴν εἰκόνα τῶν μεγάλων δυστυχημάτων καὶ τῶν ἀπροσδιορίστων περιστάσεων ἐκείνου, ὅπερ ὀνομάζεται τύχη. Ὁ τρόμος καὶ ὁ οἶκτος ὑπερέχουσι παντὸς ἄλλου αἰσθήματος, καθότι παρακολουθοῦσι τὴν πρόοδον τῶν συμβεβηκότων, αὐξάνουσι κατὰ λόγον τοῦ αὐξάνοντος κινδύνου, καὶ βαθμηδὸν ἐλκύουσι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συμπάθειαν τῆς ψυχῆς μέχρι τέλους τῆς πράξεως. Τὸ ἐνδιαφέρον λοιπὸν τοῦ τρόμου καὶ τοῦ οἴκτου σ τ ο ι χ ε ι ώ ν ε ι τ ὴ ν ψ υ χ ὴ ν τῆ ς τ ρ α γ ῳ δ ί α ς, ἡ ὁποία ἐπιτυγχάνει τοῦ ὁποίου προτίθεται σκοποῦ ἂν μᾶς κάμῃ, οὕτως εἰπεῖν, συμμετόχους τοῦ κινδύνου καὶ τῶν δυστυχιῶν, ἂν δηλ. τόσον εὐαισθήτως κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν, ὥστε νὰ συνταυτίσωμεν τὴν πάσχουσαν ψυχὴν τοῦ ἀνταγωνιστοῦ ἥρωος μὲ τὴν ἰδικήν μας. Ὁ τρόμος ἐν τῇ τραγῳδίᾳ δὲν πρέπει ν' ἀναλάβῃ ποτὲ τὸν χαρακτῆρα τῆς φ ρ ί κ η ς, οὐδὲ ὁ οἶκτος τὸν τῆς γενικῆς ἀποθαρρύνσεως. Οἱ χαρακτῆρες τῆς πράξεως εἶναι ἡ πιθανότης, ἡ ἀκεραιότης, καὶ ἡ ἑνότης. Ἐξετάζων τις λεπτομερῶς δρᾶμά τι, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν οἱ τρεῖς κύριοι οὗτοι χαρακτῆρες ἐνυπάρχουσιν, ἂν τὰ οὐσιώδη μέρη τῆς πράξεως: ἡ ἔκθεσις, ὁ δεσμὸς καὶ ἡ λύσις, καλῶς διεξήχθησαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ἂν τὰ πρόσωπα ἔχουσι τοὺς πρέποντας τῇ κλασσικῇ τραγῳδίᾳ τύπους, ἂν τὸ ἐνδιαφέρον συνεκεντρώθη εἰς τὸ κύριον πρόσωπον, τὰ γενικὰ καὶ μερικὰ ἤθη τῶν προσώπων, καὶ τέλος πάντα, ὅσα τείνουσιν εἴτε ἐκ τῆς τέχνης τοῦ ποιητοῦ ἢ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων προσόντων, τὰ ὁποῖα οὕτως κέκτηται ν' ἀποδείξωσι τὸ δρᾶμα τέλειον καὶ καλόν.

Ἵνα ἐννοήσῃ δέ τις, δὲν πρέπει ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐπιπόλαιον ἐξέτασιν, ἀλλὰ νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καλλονὴν τοῦ δράματος, καὶ ἵν' ἀπολαύσῃ τὴν ἠθικὴν ἐκείνην ἀπόλαυσιν, ἣν πᾶσα καρδία αἰσθάνεται ἐνώπιον τοῦ καλοῦ, ἀνάγκη νὰ ἐγκύψῃ καὶ παρατηρήσῃ ἀκριβῶς τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα, τὴν πρὸς ἄλληλα ἐνέργειάν των, τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν· νὰ ἐξετάσῃ αὐστηρῶς ἂν καλῶς ἀποδίδηται ὁ τοιοῦτος ἢ ὁ τοιοῦτος χαρακτὴρ εἰς τὸ ἓν ἢ εἰς τὸ ἄλλο πρόσωπον, ἂν αἱ διαθέσεις ἑκάστου προσώπου εἰσὶ συνεπεῖς πρὸς τὸν σκοπὸν, δι' ὃν παρενεβλήθη, ἂν τὰ πρόσωπα λαλοῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν ἐπαξίως τῆς θέσεως αὐτῶν, καὶ τῆς περιωπῆς, εἰς ἣν ἀνήκουσιν. Ἐκτὸς δὲ τούτων, δὲν πρέπει νὰ παραμελήσῃ ἐξετάζων ἕνα ἰδιαιτέρως ἕκαστον χαρακτῆρα, νὰ παραμελήσῃ τὴν καὶ ἐν συναφείᾳ ἐξέτασιν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ αὐτῶν, διότι τὰ πρόσωπα κινοῦνται μὲν ἰδίᾳ, ἑνοῦνται δὲ καὶ ὅλα ὁμοῦ, καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐκ τῆς κοινῆς κινήσεως καλοῦ ἀποτελέσματος τείνουσιν.

Εἶναι ἄλυσος, συνισταμένη ἐξ αὐτοτελῶν κρίκων,

συνημμένων ὅμως εἰς ἓν ἀδιασπάστως, καὶ τεινόντων πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Καὶ ὅπως ἄνευ τῆς ἑνώσεως τῶν κρίκων ἄλυσος δὲν σχηματίζεται, οὕτω καὶ ἄνευ ἐσωτερικῆς συναφῆς τῶν διαφόρων χαρακτήρων δρᾶμα δὲν ὑπάρχει. Διότι, ἂν προσεγγίσῃ τις ἁπλῶς τοὺς κρίκους πρὸς ἀλλήλους, ἴσως μὲν ἀπατήσῃ τινὰ ὅτι κατεσκεύασεν ἄλυσον, προσερχομένου ὅμως αὐτοῦ καὶ θέλοντος νὰ ἐρευνήσῃ σπουδαιότερον, οἱ κρίκοι ἀφίστανται καὶ διαλύονται. Οὕτω καὶ ἐν παντὶ δράματι δὲν εἶναι πρέπον ἐξωτερικὴν ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικὴν νὰ κάμωμεν ἐξέτασιν. Πρὶν ἢ προβῶμεν λοιπὸν εἰς ἄλλας ἐπὶ τοῦ δράματος θεωρίας, ἐξετάσωμεν τοὺς χαρακτῆρας.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές).

ΟΙ ΕΝ ΑΓΙΩ ΛΑΖΑΡΩ ΜΕΚΙΤΑΡΙΣΤΑΙ,

Ἢ ΟΙ ΑΡΜΕΝΙΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ. (*)

Μεταξὺ τῶν διαφόρων νήσων, ὅσαι περικυκλοῦσι τὰ Τενάγη τῆς Ἐνετίας, κατ' ἀπόστασιν μιλίου ἀπ' αὐτῆς παρὰ τῇ νήσῳ Λίδῳ, κεῖται ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, τέως μὲν ἄγνωστος, νῦν δὲ ἐπισύρουσα, ὡς μαγνήτης, τὰ βλέμματα παντὸς περιηγητοῦ, οἱασδήποτε ὑψίστης καὶ ὑστάτης τάξεως κἂν ᾖ οὗτος.

Ἡ νῆσος αὕτη, ἧς ἄγνωστον τὸ πρῶτον ὄνομα, παρεχωρήθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12 αἰῶνος παρὰ Οὐμβέρτου Σαϊντ-Ἱλαρίωνος εἰς ἕνα εὐσεβῆ ἄνδρα Λεσνῆ Παυλίνην ὀνόματι. Ὁ Λεσνῆς Παυλίνης τῷ 1182 παρεχώρησεν αὐτὴν τῇ δημοκρατίᾳ, ἥτις, πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἀφικνουμένων λεπρῶν, ἔκτισεν ἐν αὐτῇ ἓν πτωχοκομεῖον καὶ μίαν ἐκκλησίαν. Ἔκτοτε ἡ νῆσος, λαβοῦσα τὸ ὄνομα τοῦ νεκραναστηθέντος Λαζάρου, κατέστη, καὶ ἰδίᾳ τῷ 1594, οἰκητήριον τῶν πενήτων, καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ καταστραφῇ, μεταβαλλομένη ὁσημέραι εἰς ἐρείπια, ὅτε διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεως τοῦ περιωνύμου θρησκευτικοῦ ἀρμενοκαθολικοῦ τάγματος τῶν Μεκιταριστῶν ἀνεζωπυρήθη, ἢ μᾶλλον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγενοῦς καὶ πεπαιδευμένης Ἐνετῆς Κυρίας Ρενιέρης Μικέλη, ἐπέζησε τῆς περιωνύμου δημοκρατίας, διατηροῦσα τὴν μνήμην αὐτῆς μὴ ἐνούσης ἤδη.

Τὸ περίεργον καὶ συνάμα περίφημον τοῦτο τάγμα, συντελέσαν τὸ μέγιστον διὰ τῶν συγγραμμάτων, ἅτινα ἐξέδοτο εἰς τὸν νῦν πολιτισμὸν τοῦ Ἀρμενικοῦ ἔθνους, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ φήμην, ἧς οἱ Ἀρμένιοι ἀπολαύουσιν ἐν τῇ Δύσει, κατώρθωσε κατασχεῖν ἔξοχον θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, κινοῦν τὸν θαυμασμὸν ἁπάσης τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην παντὸς τέκνου τῆς Ἀρμενίας. Εὐελπιστοῦντες οὖν ὅτι τὰ αὐτὸ ἀφορῶντα ἱκανοποιήσουσι τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, θέλομεν ἀναφέρει πρῶτον περὶ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ Μεκιτὰρ Ἀββᾶ.

Γεννηθεὶς ἐν Σεβαστείᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τῇ 7 φεβρουαρίου 1676 ὁ Μεκιτὰρ Ἀββᾶς ἐκ γονέων ἀσήμων, τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Χρηστίνης, καὶ κληθεὶς πρῶτον Μανοὺκ (παιδίον), ἐφαίνετο ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων πεπροικισμένος μετὰ τῶν ἐξόχων ἐκείνων προτερημάτων, μεθ' ὧν ἡ φύσις κοσμεῖ ὅσους ἐξ ἀρχῆς προορίζει εἰς μεγάλα ἔργα. Πενταετὴς παραδοθεὶς τῇ χειραγωγίᾳ πεπαιδευμένου τινὸς ἱερέως, τοσοῦτον ἐπέδοτο τοῖς γράμμασιν, ὥστε μόλις ἐννέαετὴς εἰσαχθεὶς ἐν τῇ ἐν Σεβαστείᾳ μονῇ τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἔλαβε τοὺς κατωτέρους Ἐκκλησιαστικοὺς βαθμούς· μετ' οὐ πολὺ δὲ διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πνεύματός του εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν, προὐχειρίσθη παρὰ τοῦ Ἀνανίου μοναχὸς διάκονος, λαβὼν καὶ τοὔνομα Μεκιτὰρ (παραμυθητής). Ὡς εἰ κατενόησε τὴν θέσιν, ἣν ἔμελλε κατασχεῖν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τὸν προορισμὸν, ὃν ἀνελάμβανε διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, ἤρξατο ἀμυδρῶς πως κυοφορεῖν καὶ ἀναπτύσσειν τὸ μέγα ἐκεῖνο σχέδιον τοῦ νὰ συνενώσῃ τὴν Ἀρμενικὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ ἑπομένως νὰ φωτίσῃ διὰ τῶν γραμμάτων καὶ ἀνυψώσῃ τὴν Ἀρμενίαν, πρὸς ὃ, ὡς παρακατιόντες ὀψόμεθα, ἀφιέρωσεν ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον, καὶ τὸ ὁποῖον, εἰ οὐδὲ καὶ τὸ παράπαν ἐπραγματοποιήθη, ἐπέφερεν ὅμως αἴσια ἀποτελέσματα. Ἐπὶ τούτῳ ὅπως τελειοποιηθῇ κάλλιον εἰς τὸ μοναχικὸν στάδιον, ὃ ἐνηγκαλίσατο, ἀπῆρεν εἰς τὴν τότε μητρόπολιν τῆς Ἀρμενικῆς ἐκκλησίας Ἐσμιαδζίνην πόλιν· κἀκεῖθεν περιελθὼν διαφόρους ἑτέρας πόλεις, ἐν αἷς τὸ Χαλεπὸν, ἔνθα ἔλαβε καὶ πιστοποιητικὸν ἐνισχυτικὸν τῶν σχεδίων αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐκεῖ ἐπιτετραμμένου τῆς Γαλλίας Ἀντωνίου Βωβιλιέρου, καὶ τὴν Κύπρον, ἔνθα ἔπαθεν ὑπὸ βαρυτάτης ἀσθενείας, ἀφ' ἧς ἀνέρρωσε ταχέως, μετὰ πολλῶν ἐτῶν περιοδείας ἐπανέκαμψεν οἴκαδε, ἔνθα τὸν ἐκάλουν ἀναπόφευκτα καθήκοντα· κἀκεῖ τῷ 1696 ἅμα φθὰς ἐχειροτονήθη παμψηφεὶ ἱερεὺς, ἡ δὲ χειροτονία αὐτοῦ ἐτελέσθη μεγαλοπρεπεστάτη. Ἐπιφορτισθεὶς οὕτως ἀνώτερα καθήκοντα καὶ ἐπιπονώτερα συνάμα, ἐξετέλεσεν αὐτὰ εὐσυνειδότως μάλα, καὶ πολλὰς ἐπήγαγε λυσιτελείας τῇ πατρίδι· ἀλλ' ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς τοῦ φανῆναι ὠφέλιμος εἰς ἅπαν τὸ ἔθνος αὐτοῦ ἐπιθυμίας (κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ) φορούμενος, ἀπέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ ἐπιτύχῃ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν σχεδίων αὐτοῦ. Ἠπατήθη ὅμως, καὶ ἰδὼν ἅπαντας ἀπορρίπτοντας, δειλία, τὰ σχέδια αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδόλως ἀπογνοὺς καὶ ἀκατάβλητος ἀπέναντι τῶν δυσχερειῶν, ἀνεχώρησε πρὸς καιρὸν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, καραδοκῶν αἰσιωτέρους καιρούς. Ἐγκατέστη δὲ πρὸς καιρὸν ἐν Πασσένῃ, ἔνθα ἐπὶ διετίαν διδάξας τελεσιφόρως τὴν Θεολογίαν καὶ Φιλοσοφίαν, καὶ ἄκραν ἐπιδειξάμενος αὐταπάρνησιν καὶ ἀγαθοεργίαν ἔν τινι ἐπιδημικῇ νόσῳ, ἔλαβε καὶ τὸν τίτλον Βαρταβιὲδ (ἐκκλησιαστικοῦ δόκτορος).

Τέλος, δύο ἔτη μετὰ ταῦτα, τῷ 1700 ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ μόλις ἠδυνήθη προσελκῦσαι τοῖς σχεδίοις αὐτοῦ τρεῖς ἄνδρας, μεθ' ὧν ἀποσυρθεὶς εἴς τινα γωνίαν ἐν Γαλατᾷ, προπαρεσκεύαζε καὶ ἐμελέτα τὸ σχέδιόν του· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ διαβληθεὶς, μόλις ἠδυνήθη διαφυγεῖν τοὺς πολεμίους, προσδραμὼν εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονὴ αὐτοῦ ἀπέβαινεν ὁσημέραι ἐπικίνδυνος, συναθροίσας τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ, δέκα τὸν ἀριθμὸν, διεκοίνωσεν αὐτοῖς σχέδιον μετοικεσίας, οὗ ἐγκριθέντος, ὡρίσθη τόπος ἡ Πελοπόννησος, τότε ὑφ' Ἐνετῶν κατεχομένη. Πρὸς τοῦτο ἀναχωρησάντων τινῶν ἐκ τῶν κληρικῶν πρὸς ἐξέτασιν, καὶ τῶν πληροφοριῶν εὐνοϊκῶν εὑρεθεισῶν, οἱ ἐναπομείναντες ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀφ' οὗ ἀνέθηκαν ἑαυτοὺς τῇ Θεομήτορι, ἀνεχώρησαν, μεθ' οὓς καὶ ὁ Μεκιτὰρ, πολλοὺς καταβαλὼν ἀγῶνας καὶ πολλὰ προσκόμματα, ἀναχωρήσας, κατώρθωσε νὰ συνενωθῇ μετ' αὐτῶν εἰς Ναύπλιον, ἔνθεν μετὰ καιρὸν ἐγκατέστησαν εἰς Μεθώνην. Αἱ ἐν Μεθώνῃ Ἐνετικαὶ ἀρχαὶ ὑπεδέξαντο τὸ νεοσύστατον τοῦτο τάγμα φιλοφρόνως, ὡς ὑπήκοοι τῆς Ὑψ. Πύλης, καὶ παρέσχον πλείστας ὅσας συνδρομάς. Οὕτως ὁ Μικετὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ ἤδη, ἐσκέφθη πρῶτον πάντων νὰ δώσῃ εἰς τὴν νέαν κοινότητα κανονισμὸν σύμφωνον καὶ διαρκῆ· καὶ ὡς τοιοῦτον ἐκλέξας τὸν τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, εἰς ὃν προσέθηκε καί τινα ἄλλα ἄρθρα, ἐν οἷς καὶ τὸ τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας, ἐπεφόρτισε πρὸ πάσης ἑτέρας ἐπιχειρήσεως δύω τῶν μοναχῶν νὰ τὸν καθυποβάλωσιν ὑπὸ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τοῦ Πάπα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ ἔργου του, ἐνασχοληθεὶς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς, εἰς τὴν ἔκδοσιν διαφόρων ἐπωφελῶν βιβλίων, καὶ τέλος ἐπεχείρησε τὴν οἰκοδομὴν μοναστηρίου· ἀλλ' ἀναγκασθεὶς νὰ διακόψῃ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ἕνεκεν ἀνεχείας καὶ ἑτέρων προσκομμάτων ἀνυπερβλήτων, τὴν ἐπανέλαβε μετὰ τρία ἔτη, χάρις τῷ μεγαλοπράγμονι τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, καὶ πρὸ πάντων τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ τοῦ διοικητοῦ Ἀγγέλου Ἐμβου καὶ τοῦ ναυάρχου Μουσενίγου. Τὸ δὲ 1708 ἐτέθη ὁ πρῶτος θεμέλιος λίθος μετὰ μεγαλοπρεποῦς τελετῆς, καὶ πρὸς ἐπίμετρον ὁ Μεκιτὰρ ἀνεγνωρίσθη Ἀββᾶς ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος 6ου, μεταλαγέντος καὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς κοινότητος καὶ ἀντικαταστάντος ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Σαὶν Βενουά. Οὕτως ἡσυχάσας ὁ Μεκιτὰρ, ἤδη ἐνησχολεῖτο πρὸς τελειοποίησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν σχεδίων του, ὅτε δύω καὶ δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα συνέβη ἡ εἰσβολὴ τῶν Ὀθωμανῶν εἰς Πελοπόννησον.

Ἅμα ἐπελθουσῶν τῶν ταραχῶν τούτων, παραλαβὼν μέρος τῶν ὀπαδῶν του, ὡς μεινάντων τῶν ἄλλων, ὁ Μεκιτὰρ Ἀββᾶς ἀνεχώρησε τῷ 1715 εἰς Ἐνετίαν, ἔνθα ἀντὶ τῆς προτέρας ἡσυχίας εὗρε πολλὰ προσκόμματα νὰ καταβάλλῃ. Ἐν πρώτοις ἠθύμει περὶ τῶν ἐναπομεινάντων μοναχῶν, οἵτινες διέτρεχε φήμη ὅτι ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Μεθώνης ἀπέθανον· ἀκολούθως εἶχε νὰ φροντίσῃ περὶ καταλύματος, καὶ τὸ κυριώτερον, περὶ πόρου ζωῆς, καθότι αὐτός τε καὶ οἱ ὀπαδοί του ἦσαν πάμπτωχοι· ἀλλὰ καὶ τὰ προσκόμματα ταῦτα ἐξωμαλύνθησαν. Οἱ ἐναπολειφθέντες μοναχοὶ αἰχμαλωτισθέντες ἀπήχθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθεν ἐξαγορασθέντες κατώρθωσαν μετ' οὐ πολὺ νὰ συνενωθῶσι μετὰ τῶν συντρόφων των· ἀντὶ καταλύματος παρεχωρήθη τῷ τάγματι παρὰ τῶν Ἐνετικῶν ἀρχῶν μία οἰκία· καὶ τέλος προσκληθεὶς ὁ Ἀββᾶς παρὰ τοῦ Κλήμεντος 6ου, οὐ μόνον κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν ὑπέρτατον Ποντίφηκα καὶ τὸν Ἱερὸν Σύλλογον περὶ τῶν σκοπῶν του, ἀλλ' ἐπέτυχεν ὑπὲρ τοῦ τάγματός του καὶ διαφόρους παραχωρήσεις σημαντικὰς, καὶ ὡς κολοφῶνα τῆς ἱκανότητός του ἔφερε τὴν εἴδησιν εἰς τοὺς ὀπαδούς του ὅτι παρεχωρήθη αὐτοῖς ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Λαζάρου.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

(*) Ἡ διατριβὴ αὕτη συνελέγη ἐκ τοῦ πολλοῦ λόγου ἀξίου περὶ Ἀρμενίας καὶ τῶν ἐν Ἁγίῳ Λαζάρῳ Μεκιταριστῶν πονήματος τοῦ Λεβαϊὰν δὲ Φλοριβὰλ, καθηγητοῦ τῆς Ἀρμενικῆς ἐν τῇ ἐν Παρισίοις σχολῇ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, καὶ μέλους τῆς ἐν Ἁγίῳ Λαζάρῳ Ἀρμενικῆς Ἀκαδημίας.

Περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων, Λυδῶν, Μήδων καὶ Περσῶν.

(Συνέχεια)

Οἱ τακτικοὶ δικασταὶ ἐλαμβάνοντο ἀπὸ τοὺς γέροντας, οἵτινες ἦσαν πεντηκοντούτεις, ἀπαγορεύοντος τοῦ νόμου νὰ ἐκτελῇ τις πρὸ τῆς ἡλικίας ταύτης τὸ δικαστικὸν ἐπάγγελμα. Διότι πεπεισμένοι ἦσαν οἱ Πέρσαι, ὅτι ἡ ὡριμότης εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἰς δημοσίαν θέσιν, ἥτις ἀποφασίζει περὶ τῆς περιουσίας, τῆς τιμῆς, καὶ τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν.

Εἰς οὐδένα τῶν ἰδιωτῶν ἐσυγχωρεῖτο νὰ ἐπιφέρῃ θάνατον εἰς αἰχμάλωτόν τινα, οὔτε εἰς τὸν ἡγεμόνα νὰ ἐπιβάλῃ ποινὴν θανάτου κατά τινος τῶν ὑπηκόων του διὰ πρῶτον καὶ μόνον σφάλμα· διότι τοῦτο δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς σημεῖον ἐγκληματικῆς θελήσεως, ἀλλ' ὡς ἀποτέλεσμα ἀδυναμίας καὶ τοῦ εὐολίσθου τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ Πέρσαι ἐνόμιζον καὶ εὔλογον καὶ φρόνιμον νὰ σταθμίζουν τό τε καλὸν καὶ κακὸν, τὰς ἱκανότητας καὶ μὴ, ἐπὶ τῆς στάθμης τῆς δικαιοσύνης· διότι δὲν ἦτο δίκαιον ἓν μόνον ἔγκλημα νὰ ἐξαλείφῃ τὴν ἀνάμνησιν πασῶν τῶν ἀγαθῶν πράξεων, τὰς ὁποίας ἤθελε πράξει τις ἐπὶ τοῦ σταδίου τῆς ζωῆς του. Ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ὁ Δαρεῖος, καταδικάσας εἰς θάνατον δικαστήν τινα, καταχρασθέντα τοῦ καθήκοντός του, καὶ ἐνθυμηθεὶς τὰς σημαντικὰς ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας οὗτος ὁ δικαστὴς ἔπραξεν εἴς τε τὸ κράτος καὶ τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, ἀνεκάλεσε τὴν καταδίκην του καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ, ἀναγνωρίσας ὅτι ἀπεφάσισε μᾶλλον μετὰ ταχύτητος, ἢ φρονήσεως.

Ἀλλ' εἷς νόμος ἀξιόλογος καὶ οὐσιώδης ὡς πρὸς

τὴν κρίσιν πρῶτον μὲν δὲν κατεδίκαζέ ποτε ἔνοχόν τινα, χωρὶς ν' ἀντεξετάσῃ τοὺς κατηγόρους του, καὶ νὰ παραχωρήσῃ καιρὸν, καὶ τῷ χορηγήσῃ πάντα τὰ μέσα τοῦ ν' ἀποκριθῇ εἰς τοὺς κινήσαντας κατ' αὐτοῦ δίκην· δεύτερον δὲ, κατεδίκαζε τὸν συκοφάντην εἰς τὰς αὐτὰς ποινὰς, τὰς ὁποίας ἤθελεν ὑποστῇ ὁ κατηγορούμενος, ἐὰν ἠθωοῦτο. Ὁ Ἀρταξέρξης ἔδωκε λαμπρὸν παράδειγμα τῆς αὐστηρότητος τοῦ δικαίου, τὴν ὁποίαν ὀφείλει τις νὰ μεταχειρίζηται εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις. Διότι εἷς τῶν εὐνοουμένων του κατέστησεν ὕποπτον τὴν ἐμπιστοσύνην ἑνὸς τῶν ἀνωτέρων του ἀξιωματικῶν, τοῦ ὁποίου ἐθήρευε τὴν θέσιν, καὶ ἔπεμψε κατ' αὐτοῦ ὑπόμνημα πλῆρες συκοφαντίας, ἐλπίζων ὅτι ὁ ἡγεμὼν, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἔχαιρεν οὐκ ὀλίγην ὑπόληψιν, ἤθελε δώσει πίστιν ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ λόγου του, καὶ δὲν ἤθελεν ἐξετάσει ἀκριβῶς· διότι τοιοῦτος εἶναι ὁ χαρακτὴρ τοῦ συκοφάντου· φοβεῖται μὲν τὸ φῶς καὶ τὸν ἔλεγχον, ἐπιθυμεῖ δὲ ν' ἀποκλείσῃ τὸν ἀθῶον πάσης πρὸς τὸν ἡγεμόνα πλησιάσεως, καὶ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ πᾶν μέσον τοῦ νὰ δικαιολογηθῇ. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐφυλακίσθη· ἀλλ' ἐζήτησε παρὰ τοῦ βασιλέως νὰ τῷ δοθοῦν δικασταὶ, καὶ νὰ παρουσιασθοῦν αἱ ἀποδείξεις· ἐπειδὴ, ἐκτὸς τῆς ἐπιστολῆς, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἐχθρός του ἔγραψε κατ' αὐτοῦ, ἄλλη ἀπόδειξις δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ ἀθωότης του λοιπὸν ἀνεγνωρίσθη, καὶ ἐδικαιολογήθη ἐντελῶς παρὰ τῶν τριῶν προσωρινῶν δικαστῶν, διορισθέντων ὅπως ἐξετάσωσι τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν. Τότε ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ πέσῃ ἅπαν τὸ βάρος τῆς ἀγανακτήσεώς του κατὰ τοῦ ἀπίστου συκοφάντου, ὅστις ἐπεχείρησε νὰ καταχρασθῇ οὕτω τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Κυρίου του. Οὗτος ὁ ἡγεμὼν, ὅστις ἦτο ἀρκετὰ πεφωτισμένος, καὶ ἐγνώριζεν ὅτι τρανὴ ἀπόδειξις μιᾶς σοφῆς κυβερνήσεως εἶναι τὸ νὰ φοβῆταί τις τοὺς νόμους, καὶ ὄχι τοὺς συκοφάντας, ἐνόμιζεν ὅτι τὸ νὰ μεταχειρίζηται τοῦτο ἄλλως ἤθελε παραβιάζει ἀναφανδὸν τοὺς συνηθεστέρους κανόνας τῆς φυσικῆς εὐθύτητος, καὶ μάλιστα τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ἑπομένως ἤθελε δώσει χώραν εἰς τὸν φθόνον, τὸ μῖσος, τὴν ἐκδίκησιν, καὶ τὴν διαβολὴν· προσέτι διὰ τῆς δημοσίου ἀρχῆς ἤθελεν ὁπλίσει τὴν σκοτεινὴν καὶ ἀποτρόπαιον κακεντρέχειαν τῶν συκοφαντῶν κατὰ τῆς ἁπλότητος τῶν πιστοτέρων ὑπηκόων· καὶ, τὸ χείριστον, ἤθελεν ἀποστερήσει τὸν θρόνον τοῦ σεβασμιωτέρου προνομίου, τοῦ νὰ ᾖναι δηλ. τὸ ἄσυλον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀθωότητος κατὰ τῆς καταδυναστεύσεως καὶ τῆς διαβολῆς.

Ἄλλος βασιλεὺς τῆς Περσίας πρὸ αὐτοῦ ἀξιομνημονευτότερον παράδειγμα ἔδωκεν εὐσταθείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν δικαιοσύνην· οὗτος δὲ εἶναι ὁ παρὰ τῇ Θείᾳ Γραφῇ ὀνομαζόμενος Ἀσσουῆρος, τὸν ὁποῖον νομίζουν τὸν αὐτὸν μὲ τὸν Δαρεῖον τοῦ Ὑστάσπου· παρ' αὐτοῦ αἱ θερμαὶ παρακλήσεις τοῦ Ἀμὰν κατώρθωσαν νὰ ἐξέλθῃ τὸ ὀλέθριον ἐκεῖνο διάταγμα, τὸ ὁποῖον διέταττεν, ὅτι εἰς ὡρισμένην ἡμέραν οἱ Ἑβραῖοι, καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του, ἤθελον ἐξολοθρευθῆ. Ὅταν ὅμως ὁ Θεὸς διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του διὰ τῆς Ἐσθὴρ, ἔσπευσε νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ σφάλμα του, ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ διατάγματός του καὶ διὰ τῆς παραδειγματικῆς τιμωρίας τοῦ δολίου καὶ ἀπαταιῶνος Ἀμὰν, ὅστις τὸν ἠπάτησεν, ἀλλ' ἔτι περισσότερον διὰ τῆς δημοσίου ὁμολογίας τοῦ σφάλματός του, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τύπος καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας καὶ εἰς πάντας τοὺς ἡγεμόνας, ὅπως διδάξῃ αὐτοὺς, ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἐξηυτελίζετο διὰ τούτων ὁ ὑψηλὸς βαθμός των, μήτε ἐξησθένει ἡ ἀρχή των, ἀλλὰ κατ' ἀμφότερα καὶ μᾶλλον ἀξιοσέβαστοι καθίσταντο. Ἀφοῦ δὲ ἐκήρυξεν ὅτι πολὺ σύνηθες εἶναι εἰς τοὺς συκοφάντας τὸ νὰ ἐξαπατοῦν διὰ τῆς ἀλωπεκῆς καὶ ἐπιδεξιότητός των τοὺς ἡγεμόνας, τῶν ὁποίων ἡ φυσικὴ εἰλικρίνεια γίνεται αἰτία τοῦ νὰ κρίνουν εὐνοϊκῶς καὶ περὶ τῆς τῶν ἄλλων, δὲν ἠρυθρίασε ποσῶς ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι ἔλαβε τὸ δυστύχημα τοῦ νὰ προκαταληφθῇ οὕτω κατὰ τῶν Ἑβραίων, οἵτινες ἦσαν οἱ πιστότεροι ὑπήκοοί του, καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ ὁποίου καὶ αὐτοὶ οἱ προγονοί του ἐχρεώστουν τὸν θρόνον των.

Προσέτι οἱ Πέρσαι δὲν ἦσαν, ὡς εἴπομεν, ἄσπονδοι ἐχθροὶ μόνον τῆς ἀδικίας, ἀλλ' ἀκόμη εἶχον μεγάλην ἀπέχθειαν καὶ εἰς τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο παρ' αὐτῶν πάντοτε ὡς ἀγενὲς καὶ ἀτιμωτικὸν ἐλάττωμα. Μετὰ δὲ τὸ ψεῦδος ἐθεώρουν ὡς ἀνανδρότερον τὸ νὰ ζῇ τις χρεώστης· διότι τοιαύτη ζωὴ τοῖς ἐφαίνετο ὀκνηρὰ, αἰσχρὰ, δουλοπρεπὴς, καὶ περισσότερον ἀξιοκαταφρόνητος, καθόσον κινεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ψεύδεσθαι.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΔΥΟ ΑΝΑΒΑΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ ΟΡΟΣ.

Ἕκαστον ἔαρ πλῆθος περιηγητῶν ἀναχωροῦσιν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης, διευθυνόμενοι πρὸς τὰς Ἄλπεις, καὶ ἀνέρχονται ἀμιλλώμενοι τὰς μᾶλλον ἀπροσίτους κορυφὰς αὐτῶν. Μετ' οὐ πολὺ ἅπασαι αἱ χιονώδεις κορυφαὶ αὗται, ὧν ἡ παρθενικὴ λευκότης ὑπῆρξε προσφιλὲς ἔμβλημα εἰς τοὺς ποιητὰς, θέλουσιν ἀπολέσει τὴν ἑαυτῶν παρθενίαν. Ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἐλβετίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ συνεστήθησαν πρὸ πολλοῦ Ἑταιρεῖαι Ἀλπείων, ὧν τὰ μέλη ἀμιλλῶνται ἐπὶ ζήλῳ καὶ τόλμῃ. Ἀριθμοῦσιν ἤδη τὰς κορυφὰς, ἃς ὁ ποῦς αὐτῶν εἰσέτι δὲν ἐπάτησε. Βεβαίως καλλιτέρα χρῆσις τῆς νεανικῆς ῥώμης, εὐστροφίας καὶ ἐνεργείας δὲν ἠδύνατο νὰ γείνῃ. Αἱ Ἄλπεις εἶναι μέρος τι σταδίου, ἐν ᾧ ἡ νεότης δύναται ν' ἀναπτύξῃ ἅπαντα τὰ φυσικὰ καὶ ἠθικὰ αὐτῆς πλεονεκτήματα. Αἱ ὑπὸ τὴν στέγην Ἐλβετικῆς τινος καλύβης ἢ ὑπό τινα βράχον κείμενον ὡς ὅριον τῶν αἰωνίων χιόνων διερχόμεναι νύκτες, αἱ πραγματικαὶ δυσχέρειαι καὶ

οἱ σπουδαῖοι κίνδυνοι ἕνεκα τῶν σεσωρευμένων πάγων, τὰ ἀπρόοπτα ἐμπόδια βράχων καθέτων, κωλυόντων τὴν προσπέλασιν τῆς ποθητῆς κορυφῆς, τὸ ψῦχος, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀραιώσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, τὰ ὑπὸ πυκνῆς ἀτμοσφαίρας καλύπτοντα αἰφνης τὸ ὄρος νέφη, τὸ σκότος, ὅπερ καταλαμβάνει τὸν περιηγητὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν χιονωδῶν τούτων ἐρήμων, εἰσὶ κόποι ἄξιοι τῆς ῥωμαλέας καὶ σφριγώσης ἀνδρικῆς νεότητος. Ὁποία ἡδονὴ διὰ τὸν ὑπερπηδῶντα τὰς δυσχερείας καὶ περιφρονοῦντα τοὺς κινδύνους, ὑφ' ὧν ἐπαπειλεῖται ἡ ζωή του, καὶ ὁποία ἀνταμοιβὴ μετὰ τὴν νίκην! Ἐκ τοῦ ὕψους τῆς κατακτηθείσης κορυφῆς βλέπει τὸν κόσμον πρὸ τῶν ποδῶν του, ὁ ὀφθαλμὸς πλανᾶται μακρὰν ἐπὶ τῶν κοιλάδων καὶ τῶν ὀρέων· τὴν ὀλιγοχρόνιον κόπωσιν διαδέχεται γλυκυτάτη ἀνάπαυσις, ὀρεξις ἄγνωστος ἐν τῇ πεδιάδι καρυκεύει τὸ λιτὸν γεῦμα, ὅπερ ὁ ὁδηγὸς παρασκευάζει ἐπὶ τῆς πλήρους ἀνθέων Ἀλπείων χλόης, ὁ καθαρὸς ἀὴρ καὶ τὸ λαμπρὸν φῶς, ἅπερ δίδουσιν εἰς τὰ ἀντικείμενα κάλλος τι ἄγνωστον ἐν τῇ πυκνῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῶν κατωκημένων πεδιάδων· ἡ εὐεξία τοῦ σώματος, ἐπιδρῶσα καὶ ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ψυχῆς, ἥτις αἰσθάνεται ἑαυτὴν πληρουμένην ὑπὸ εὐγενῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὑψηλῶν ἰδεῶν· τὰ εὐτελῆ δὲ συμφέροντα καὶ αἱ γελοῖαι ματαιότητες τοῦ κόσμου ἀπόλλυνται ἐν τῇ σμικρότητί των. Τοιαῦται εἰσὶν αἱ ἀληθεῖς καὶ φυσικαὶ ἡδοναὶ, ἃς ἕκαστος ἀπολαύει ἐνώπιον τοῦ μεγαλοπρεποῦς θεάματος, οὗτινος εἶναι τὸ κέντρον. Ζωηρότεραι ὅμως ἐπιφυλάσσονται αὗται δὶ ἐκεῖνον, ὅστις ἀναῤῥυχᾶται εἰς τὰς κορυφὰς ταύτας, ὅπως σπουδάσῃ τοὺς νόμους τοῦ φυσικοῦ κόσμου, τὰ ἀτμοσφαιρικὰ φαινόμενα καὶ τὰ προϊόντα, ἅτινα ἡ γῆ παράγει ἐν ταῖς κατεψυγμέναις ταύταις χώραις.

Μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡ κεντρικὴ σειρὰ τῶν Ἄλπεων ἦτο ἄγνωστος παρ' ἡμῖν, καὶ μόνον οἱ ἐκεῖσε ὀρεινοὶ κάτοικοι τὴν ἐγίνωσκον. Τοῦτο δὲ προήρχετο ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν, ἃς ἀπήντα εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ μᾶλλον ἀτραποὺς τῶν μερῶν ἐκείνων, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως καταλυμάτων, καὶ ἕνεκα τοῦ φόβου τῶν ἀπροόπτων. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λευκοῦ Ὄρους, τοῦ τότε καλουμένου ἐ π ι κ α τ α ρ ά τ ο υ, κειμένη ἡ κοιλὰς τοῦ Σαμουνῆ, ἠγνοεῖτο καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν εἰς τὰ πλησιόχωρα κατοικούντων. Τὸ 1741 δὲ Ἄγγλος τις περιηγητὴς, ὁ γνωστὸς διὰ τὰς εἰς τὴν Ἀνατολὴν περιηγήσεις του Ῥιχάρδος Ποκὼκ, ἀνεκάλυψε τὴν κοιλάδα τοῦ Σαμουνῆ, γνωστὰς ποιησάμενος τὰς καλλονὰς αὐτῆς, καὶ διαλύσας τοὺς ἀνυποστάτους φόβους, οὓς ἐνέπνεεν ἡ νομιζομένη βαρβαρότης τῶν κατοίκων τοῦ μέρους τούτου. Μετὰ τοῦτον δὲ πλεῖστοι ἕτεροι ἰθαγενεῖς καὶ ξένοι ἐπεσκέφθησαν καὶ περιεργείας ἕνεκα καὶ ἐπὶ ἐπιστημονικῷ σκοπῷ τὰ μέρη ταῦτα, περιγράψαντες ἐκτενέστερα περὶ τῶν διαφόρων θέσεων ὡς καὶ περὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν. Μεταξὺ δὲ τούτων ἀναφέρομεν τὴν εἰς τὸ Λευκὸν Ὄρος ἀνάβασιν τοῦ Κ. Δεσωσύρου, γενομένην κατὰ τὸ 1787.

Α'.

Γεννηθεὶς ἐν Γενεύῃ τὸ 1740 ὁ Ὁράτιος Βενέδικτος Δεσωσύρος ἤρξατο τῶν εἰς τὰς Ἄλπεις περιηγήσεών του εἰκοσαετὴς περίπου. Ἡ μετεωρολογία, ἡ τοπογραφία, ἡ γεωλογία, ἡ βοτανικὴ, ἡ γραφικὴ θέα, καὶ τὰ ἤθη τῶν κατοίκων εἶχον ἑλκύσει τὴν προσοχήν του. Πρὸς ἀποπεράτωσιν δὲ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἠθέλησε ν' ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ Ὄρους, καὶ περιλάβῃ ἐκ τῆς ὑψηλῆς ταύτης σκοπιᾶς τὴν ἀπέραντον ὀρεινὴν χώραν, ἣν διέτρεξεν. Ὁ καταπληκτικὸς οὗτος ὄγκος, ὃν παρετήρει ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ ἐκ τῶν ὀχθῶν τῆς λίμνης Λεμὰν, καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν παραθύρων τῆς οἰκίας του, ἐπησχόλει αὐτὸν ἀδιακόπως, εἰς τρόπον ὥστε εἶχεν ὑποσχεθῇ ἀμοιβήν τινα εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε κατορθώσῃ ν' ἀνέλθῃ πρῶτος τὴν ῥημιζομένην ὡς ἀπροσπέλαστον κορυφὴν τοῦ Λευκοῦ Ὄρους. Ἄτολμοί τινες ἀπόπειραι ἐγένοντο, ἀλλ' ἄνευ τινὸς ἀποτελέσματος. Τὸν ἰούνιον δὲ τοῦ 1786 ὁ δόκτωρ Πακκάρδος, ὁ Πέτρος Βαλμάτιος, καὶ ὁ Μάρκος Κουτέτος ἀνῆλθον μέχρι τινὸς διαστήματος, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς κορυφῆς, ἐπανέκαμψαν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σαμουνῆ. Μόνος δὲ ὁ Βαλμάτιος δὲν κατέβη καὶ διέμεινε τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν χιόνων· ἀνεκάλυψε δὲ τὴν ἐπιοῦσαν τὰς μικρὰς ἀτραποὺς τοῦ Μικροῦ καὶ Μεγάλου Ὀροπεδίου, δι' ὧν δύναταί τις ν' ἀφιχθῇ εἰς τὴν κορυφήν. Ἐκοινοποίησε δὲ τὴν ἀνακάλυψίν του εἰς τὸν δόκτωρα Πακκάρδον, καὶ ἀμφότεροι ἀναχωρήσαντες τὴν 7 αὐγούστου, ἔφθασαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν.

Ἡ πρὸς τὸ Λευκὸν Ὄρος λοιπὸν ἄγουσα ὁδὸς ἐγένετο γνωστή. Τὴν πρώτην αὐγούστου 1787 ὁ Δεσωσῦρος ἀνεχώρησε μετὰ δέκα καὶ ὀκτὼ ὁδηγῶν ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ Σαμουνῆ, καὶ διήνυσε τὴν νύκτα ὑπό τινα σκηνὴν εἰς τὸ ὕψωμα τοῦ ὄρους τῆς Κλιτύος, εὑρισκόμενον 2563 μέτρα ὑπεράνω τῆς θαλάσσης· τὴν πρωΐαν δὲ τῆς ἐπαύριον περὶ τὴν ἕκτην ὥραν εἰσῆλθεν ἐντὸς τῶν ἐκ πάγου ὄγκων. Αἱ διάφοροι ὅμως ἀνωμαλίαι τῶν βράχων, οὓς ὤφειλε νὰ ἀνέλθῃ, ἐβράδυνον τὴν πορείαν του, καὶ μόλις μετὰ τρεῖς ὥρας ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μικρὰν σειρὰν τῶν ἀπομεμονωμένων βράχων εἰς τὸ μέρος, εἰς ὃ συνενοῦνται τὰ χιονεσκεπῆ ὄρη τῶν Βοσόνων καὶ τοῦ Τακοναίη, ἅτινα καλοῦνται οἱ Μ ε γ ά λ ο ι Ἡ μ ί ο ν ο ι. Ὁ Δεσωσῦρος ἠθέλησε ν' ἀνέλθῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλότερα, ὅπως ἀφιχθῇ ἑνωρὶς τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν κορυφήν. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὸ Μέγα Ὀροπέδιον καὶ κατεκλίθη εἰς ὕψος 3890 μέτρων ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Κεκμηκότες δὲ ἤδη ἐκ τῆς μακρᾶς ὁδοιπορίας, καὶ αἰσθανόμενοι ἤδη τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀραιώσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, οἱ ὁδηγοὶ ἐδοκίμασαν πολὺν κόπον, θέλοντες ν' ἀνασκάψωσιν ἐν τῇ χιόνι κοίλωμά τι, δυνάμενον νὰ περιλάβῃ ἅπαντας. Τὸ κοίλωμα λοιπὸν ἀνασκαφὲν ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς σκηνῆς· ἀλλ' οἱ ὁδηγοὶ, οἵτινες ἐφοβοῦντο λίαν

τὸ ψῦχος, ἔκλεισαν τοσοῦτον ἀσφαλῶς τοὺς ἁρμοὺς τῆς σκηνῆς, ὥστε ὁ Δεσωσύρος ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῆς θερμότητος, καὶ ἐκ τῆς μεμολυσμένης ἀτμοσφαίρας, ἕνεκα της ἀναπνοῆς εἴκοσι προσώπων, συνθλιβομένων εἰς μέρος στενόχωρον. «Ἠναγκάσθην, λέγει ὁ Δεσωσύρος, νὰ ἐξέλθω πολλάκις τὴν νύκτα ὅπως ἀναπνεύσω. Ἡ σελήνη ἔλαμπε διὰ τῆς φωτεινοτέρας λάμψεως ἐν τῷ μέσῳ οὐρανοῦ μελανοῦ ὡς ὁ ἔβενος. Ὁ Ζεὺς ἐξήρχετο ἀκτινοβόλος ἐπίσης ὄπισθεν τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς, ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Λευκοῦ Ὄρους, καὶ ἡ λάμψις αὐτοῦ, ἀνταν ακλωμένη ἐπὶ τῆς χιονώδους ταύτης κοιλάδος, ἐπροξένει τοιοῦτον θάμβος, ὥστε δὲν ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ παρὰ τοὺς ἀστέρας τοῦ πρώτου μεγέθους.» Μόλις οἱ ὁδοιπόροι εἶχον ἀποκοιμηθῆ καὶ ἀφυπνίσθησαν ὑπὸ τοῦ κρότου, ὃν ἀπετέλει σωρὸς χιόνος, καταπίπτων καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς κατωφερείας, ἣν ἔμελλον νὰ διέλθωσι τῇ ἐπαύριον. Περὶ τὰ χαράγματα ἅπαντες εἶχον ἐγερθῆ· τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυε 4 βαθμοὺς κάτωθεν τοῦ μηδενικοῦ. Κατορθώσας ν' ἀφιχθῇ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Μεγάλου Ὀροπεδίου ὁ Δεσωσύρος, ἀνῆλθε διά τινος βραχέως πρανοῦς, διευθυνόμενος πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἀφικόμενος ὑπεράνω τῶν Ἐρυθρῶν Βράχων, ἀνεκάλυψε τὰ ὄρη τοῦ Πεδεμοντίου, διῆλθε πλησίον τῶν Μικρῶν Ἡμιόνων, ἅτινα καλύπτονται ὑπὸ τῶν χιόνων 4680 μέτρα ἄνωθεν τῆς θαλάσσης, ἀνεπαύθη στιγμάς τινας, εἶτα ἀναβαίνων βραδεῖ βήματι, καὶ σταματῶν ἀνὰ δέκα πέντε ἢ δεκαὲξ βήματα, ἀφίχθη περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν εἰς τὴν κορυφὴν, καὶ κατεπάτησε τὴν χιόνα μὲ εἶδός τι θυμοῦ εὐχαρίστου. Ἡ κορυφὴ εἶχε τὸ σχῆμα παρατεταμένης γωνίας, κεκλιμένης δυτικοανατολικῶς, ἦτο λίαν στενὴ καὶ σχεδὸν κοπτερὰ εἰς τὴν ἄκρον αὐτῆς οὕτως, ὥστε δύο ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο νὰ βαδίσωσιν ὁμοῦ· εὑρύνετο ὅμως καὶ ἰσοπεδοῦτο καθόσον προετείνετο πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ἐξεῖχε δὲ ἐν σχήματι προστέγου πρὸς τὸ δυτικόν.

Κατὰ τὴν εἰς τὸ Μέγα Ὀροπέδιον ἀνάβασιν αὐτοῦ ὁ Δεσωσύρος εἶχε παρατηρήσει, ὅτι οἱ ἄνωθεν τῶν χιόνων ὁρατοὶ βράχοι ἦσαν ἅπαντες φύσεως κρυσταλλώδους, εἰ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διῃρημένοι εἰς παράλληλα τεμάχια· ἀνήκουσι δὲ ἅπαντες οὗτοι εἰς τὴν ποικιλίαν τοῦ γρανίτου, ἣν οἱ σύγχρονοι γεωλόγοι ἀποκαλοῦσι π ρ ω τ ο γ ε ν ῆ, καὶ ἐν ᾗ ὁ χλωρίτης λίθος ἀντικαθιστᾶ τὸν Γαλλιστὶ καλούμενον μίκα (mica). Ἀναβὰς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὀβελίσκων, ὧν μόνον τοὺς πρόποδας εἶχεν ἐπισκεφθῆ, παρετήρησεν ὅτι συνίστανται ἅπαντες ἐκ μεγάλων καθέτων φύλλων. Εὗρε δὲ ὅτι οἱ ὀβελίσκοι οὗτοι ἔχουσι κατασκευὴν ὁμοιόμορφον, ἐν ᾧ τὰ ὑπὸ ὁριζοντίων στρωμάτων σχηματιζόμενα ὄρη σύγκεινται ἐν τῇ κορυφῇ αὐτῶν ὑπὸ σωρῶν δευτερευόντων γαιῶν. Ῥίψας γενικῶς βλέμμα τι εἰς τὰ ἀρχικὰ ὄρη, ἅτινα περιεστοίχιζον αὐτὸν, παρετήρησεν, ὅτι δὲν σχηματίζουσι σειρὰς, ἀλλὰ φαίνονται διαμεμερισμένα εἰς συμπλέγματα διαφόρου μορφῆς, κεχωρισμένα τὰ μὲν τῶν δέ.

Ὁ καιρὸς ἔσπευδεν. Ὁ Δεσωσύρος ἐστράφη ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου θεάματος, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ μετεωρολογικὰ αὐτοῦ ἐργαλεῖα. Ἡ πρώτη δὲ φροντίς του ἦτο ν' ἀναρτίσῃ τὸ βαρόμετρον καὶ τὰ θερμόμετρα αὐτοῦ ἓν μέτρον ἄνωθεν τῆς κορυφῆς. Τὸ βαρόμετρον ἐδείκνυε 434,38 καὶ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ βαρύτης 2,9 ὑπεράνω τοῦ μηδενικοῦ. Τὴν αὐτὴν δὲ ὥραν δύο σοφοὶ ἐπίσης παρετήρουν τὸ βαρόμετρον, ὁ μὲν εἰς Γενεύην, οὗτος ἦτο ὁ Σενεβιέρος, ὅστις τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τῆς φυτικῆς φυσιολογίας, ὁ δὲ εἰς Σαμουνῆ, ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Δεσωσύρου Θεόδωρος εἰκοσαετὴς τότε, ὅστις ἔκτοτε ἐδόξασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ τὰς χημικὰς αὐτοῦ ἐργασίας. Ὁ Δεσωσύρος, ἀριθμήσας τὸ ὕψος τοῦ Λευκοῦ Ὄρους κατὰ παρατηρήσεις αὐτοῦ, διὰ τοῦ μέτρου τοῦ Δελοὺκ, τροποποιηθέντος ὑπὸ τοῦ Σχουκβουργίου, εὗρε τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης 4824 μέτρων. Περαιτέρω ὅμως θέλομεν παρατηρήσει, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο μόνον 14 μέτρα ἦτο πλειότερον τοῦ ἀληθοῦς· εἶναι ὅμως ἀποτέλεσμα ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅταν ἀναλογισθῶμεν τὴν ἀτέλειαν τῶν ἐργαλείων, καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ μετρικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς βάσις τῶν ὑπολογισμῶν. Τὸ Λευκὸν Ὄρος λοιπὸν ἦτο τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ θέα, ἣν ὁ Δεσωσύρος εἶχεν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡ μᾶλλον ἐκτεταμένη, ἧς δυνάμεθα ν' ἀπολαύσωμεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἠπείρῳ. Ἡ θάλασσα εἶναι ἄρα ὁρατὴ ἐκ τῆς κορυφῆς ταύτης; Φυσικῶς οὐχί. Πλησίον τῶν ὁρίων τοῦ ὁριζοντος τὰ ἀντικείμενα, βυθιζόμενα εἰς εἶδός τι πάχνης, καθίστανται συγκεχυμένα· δὲν δύναταί τις νὰ διακρίνῃ οὐδὲν, δὲν βλέπει ἢ τὴν ἔκτασιν. Ὁ κόλπος τῆς Γενούης, πλησίον τῆς Σαβόνης, εἶναι τὸ μέρος τῆς Μεσογείου, τὸ κείμενον ἐγγύτερον εἰς τὸ Λευκὸν Ὄρος, καὶ ἐὰν αἱ ὄχθαι αὐτοῦ δὲν περιεβάλλοντο ὑπὸ ὀρέων, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ παρατηρητοῦ, εὑρισκομένου ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἠδύνατο νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς θαλάτσης τῆς μεταξὺ τῆς Ἀλβέγγας καὶ Νόλης, ἔνθα τὸ σύμπλεγμα τῶν λιγουριανῶν Ἄλπεων σχηματίζει τομήν τινα, ἥτις χωρίζει αὐτὸ ἀπὸ τῶν θαλασσίων Ἄλπεων.

Τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν τὸ θερμόμετρον τοῦ Δεσωσύρου ἐδείκνυε τὴν ἀτμοσφαιρικὴν θερμοκρασίαν ἐν τῇ σκιᾷ 3,1, δὲν κατέβη δὲ χαμηλότερα καὶ εἰς τὸν ἥλιον ἐδείκνυε διαρκῶς 1,7. Τῇ βοηθείᾳ δὲ τοῦ ὑγρομέτρου, ὅπερ ἐφεῦρεν ὁ Δεσωσύρος, εὗρεν ὅτι ἡ τῆς ἀτμοσφαίρας ὑγρασία ἦν ἑξάκις μικροτέρα, ἢ ἐν Γενεύῃ, τοῦτέστι ἀπητεῖτο ἑξάκις πλειότερος ὑδατώδης ἀτμὸς πρὸς διάλυσιν τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς Γενεύης ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ αὐτῆς τῶν 28,2 βαθμῶν ἢ τῆς τοῦ Λευκοῦ Ὄρους ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τῶν 2,9 βαθμῶν. Ἐν καιρῷ θάλπους ἡ ξηρασία αὕτη οὐδὲν ἔκτακτον παρουσιάζει ἐπὶ τοσοῦτον ὑψηλῆς κορυφῆς, εἰ καὶ ἐν μέσῃ θερμοκρασίᾳ ἡ ἀτμοσφαίρα εἶναι τοσοῦτον ὑγρὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὅσον καὶ ἐν τῇ πεδιάδι.

Τὸ ὕδωρ ἀναβράζει ὁπόταν ἡ ἐλαστικὴ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ του εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, τοῦτέστι μετὰ τοῦ βάρους τῆς ἀτμοσφαιρικῆς στήλης, ἥτις ἐπίκειται τοῦ ῥευστοῦ. Εἶναι δὲ φανερὸν, ὅτι τὸ ὕψος τῆς στήλης ταύτης ἐλαττοῦται, καθόσον ὑψοῦται ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ἑπομένως, ὅταν εὑρίσκηταί τις 2,000 μέτρων ἄνωθεν τῆς θαλάσσης, ἡ στήλη τοῦ ἀέρος, ἥτις ὑπέρκειται τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, εἶναι 2,000 μέτρων βραχυτέρα, καὶ τὸ ὕδωρ ἀρχίζει ν' ἀναβράζῃ εἰς θερμοκρασίαν ἐλάσσονα τῆς ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς θαλάσσης, ὑπεράνω τῆς ὁποίας ἡ ἀτμοσφαιρικὴ στήλη εὑρίσκεται ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ ὕψει. Ὁ Δεσωσύρος τὴν 22 ἀπριλίου 1787 ἦτο πεπεισμένος, ὅτι τὸ θερμόμετρον αὐτοῦ, ἐμβαπτιζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ ἀγγείου θερμαινομένου ὑπὸ λύχνου ἀνημμένου διὰ οἰνοπνεύματος, ἐδείκνυε 101,6 βαθμοὺς ὑπὸ ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν 761,54. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ τοῦ Λευκοῦ Ὄρους τῆς βαρομετρικῆς στήλης, μὴ ἐχούσης πλέον τῶν 434,38 μῆκος, ἡ τοῦ ὕδατος βράσις ἐπήρχετο εἰς 86,00 βαθμῶν θερμοκρασίαν.

(Ἕπεται συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ἐπὶ τοῦ πρώτου Ψαλμοῦ τοῦ Δαβίδ.

Μεταξὺ τῶν ἐξοχωτέρων ποιητῶν ἁπάσης τῆς οἰκουμένης διαπρέπει δικαίως ὁ ὑψηγόρος Δαβίδ, ὁ θεόπνευστος Προφητάναξ· οἱ ψαλμοὶ αὐτοῦ, ἀριστουργήματα ποιητικῆς φαντασίας, φέρουσιν ἅπαντας τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ὑψηλοῦ, οὓς ἀνευρίσκει τις ἐν τοῖς Ἕλλησι ποιηταῖς, εἴτε ἐποποιοῖς, εἴτε διδακτικοῖς, εἴτε Δραματικοῖς, εἴτε Λυρικοῖς· καὶ ὁτὲ μὲν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἀφιπτάμενον πρὸς τὰς αἰθερίους χώρας τῶν αἰωνίων μονῶν, ἀπολείπει τὸν ὑψιπέτην ἀετὸν τῆς Λυρικῆς ποιήσεως Πίνδαρον, ὁτὲ δ' αὖ τὰς ἐπὶ τῶν κακῶν ἐκδικήσεις τοῦ Ἰεχωβὰ καὶ τὸ ἀπαράμιλλον μεγαλεῖον τοῦ Σαβαὼθ ἐξεικονίζον, ὑπεραίρει τὴν δαιμόνιον καὶ εὐρυπτέρυγον τοῦ Μελησιγενοῦς φαντασίαν· ἄλλοτε ἠθικολογῶν καὶ ἱερεμιάζων ἐπὶ τῆς διαστροφῆς τοῦ κατ' αὐτὸν αἰῶνος καὶ προφητικῶς κλαίων τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἀναρπάζεται τὴν φαντασίαν καὶ διθυραμβοποιεῖ καὶ διατραγῳδεῖ τὰ κακὰ ταῦτα κρεῖττον τῶν δραματικῶν ποιητῶν· ἄλλοτε τέλος ἀφελεῖς καὶ ἁπλοϊκὰς περιγράφων σκηνὰς, διαζωγραφεῖ τὴν φύσιν ἀληθέστερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοκρίτου. Τοιοῦτος ὁ ποιητικὸς οὗτος κολοσσὸς, ὑπὸ τὴν ποιητικὴν αὐτοῦ ἔποψιν· διὁσους ὁ Δαβὶδ εἶναι τὸ ἄγνωστον, μίαν καὶ μόνην λέγομεν λέξιν· ἃς φαντασθῶσι κρᾶμά τι Ὁμήρου, Πινδάρου, Αἰσχύλου καὶ Θεοκρίτου· τὸ κρᾶμα τοῦτο ἔσται ὁ Δαβὶδ ὡς ποιητής· ἀλλ' ὁ Δαβὶδ ὡς φιλόσοφος, ὡς ἠθικολόγος, ὡς idéaliste (ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν ἐκφραστικὴν ταύτην λέξιν, εἰ καὶ ξένην), ὑπερβαίνει τὸν κολοσσὸν τοῦτον καθ' ἑκατοντάδας ὀργυιῶν.

Οὐδ' ἐφαντάσθημέν ποτε, οὐδ' ἐνομίσαμεν ἡμᾶς ἱκανοὺς ὅπως ἀναλύσωμεν τὰς ποιητικὰς τοῦ Δαβὶδ καλλονάς· ἄπαγε! Ἀλλὰ μελετῶντες τὸν πρῶτον ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ, ὡρμήθημεν ὑπὸ νεανικωτέρου πως καὶ θρασυτέρου ἐνθουσιασμοῦ, ὅπως χαράξωμεν ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς τὰς αὐτοσχεδίους σκέψεις, ἃς ἐποιησάμεθα, νομίζοντες ὅτι ἄλλοι, πολλῷ ἡμῶν σοφώτεροι καὶ ἱκανώτεροι, μιμηθήσονται τὸ παράδειγμα τοῦτο, καὶ οὕτως ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ, ὁ καταδικασθεὶς ἵνα ἀκούηται ὑπὸ χασμωμένων θεῦ! ἀνδρῶν, χασμωμένων, διότι (καὶ ἐν τούτῳ ἴσως κεῖται ἡ δικαιολογία αὐτῶν) οὐδὲν ἐκ τῶν λεγομένων ἐννοοῦσιν, ἱκανοποιηθῇ τοὐλάχιστον ἐν μέρει διὰ τὴν ἀμέλειαν, εἰς ἣν ἔῤῥιψεν αὐτὸν τὸ ἔθνος ἡμῶν, τὸ ἐπὶ νοημοσύνῃ καὶ φιλοκαλίᾳ ἀείποτε ἐναβρυνόμενον καὶ σεμνυνόμενον.

Θεῦ! εἶναι δίκαιον ἐρωτῶμεν ὁ ὑψηλότερος τῶν ποιητῶν τῆς Χριστιανικῆς κοινωνίας, ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου οἱ ὕμνοι πρῶτοι προσβάλλουσι τὸ νεοτεχθὲν βρέφος, ἐκεῖνος, δὶ οὗ βαπτιζόμεθα, ἐκεῖνος, δὶ οὗ μεταλαμβάνομεν, ἐκεῖνος, εἰς τὸ μελῳδημα τῆς κινύρας τοῦ ὁποίου ἀνοίγονται καὶ κλείονται οἱ Χριστιανικοὶ ναοὶ, ἐκεῖνος, δὶ οὗ συνάπτεται τὸ μέγα τοῦ γάμου μυστήριον, ἐκεῖνος, δὶ οὗ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τοῦ σώματος χωριζομένη, ἀφίπταται πρὸς οὐρανοὺς, νὰ παραμελῆται ἐπὶ τοσοῦτον, νὰ περιφρονῆται, τολμῶμεν εἰπεῖν, ὥστε καὶ νὰ λογίζηται, καὶ ὑπὸ πεπαιδευμένων πολλάκις, κρονόληρος καὶ συροδαΐμων ὁ τοῦ ψαλτηρίου ἀναγνώστης; Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἡμῶν.

Ὁ πρῶτος τοῦ Δαβὶδ ψαλμὸς, ὑπὸ φιλοσοφικὴν καὶ ἠθικὴν θεωρούμενος ἔποψιν, εἶναι ἓν ἐκ τῶν ἠθικῶν ἐκείνων ἀριστουργημάτων, ὅσα παρέδωκεν ἡμῖν ἡ ἀρχαιότης. Ἐν τούτῳ λακωνικῶς μὲν, ἀλλὰ καὶ περιεκτικῶς περιγράφεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ δικαίου, τοῦ εὐσεβοῦς, τοῦ ἐναρέτου ἀνδρὸς, καὶ αἱ ἐπακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀμοιβαί. Διαιρεῖ δ' ἐν αὐτῷ ὁ Δαβὶδ ὡς καὶ ἐν ἄλλοις αὐτοῦ ψαλμοῖς τὴν ἀρετὴν εἰς δύο· εἰς θετικὴν καὶ ἀρνητικὴν, καὶ ἐν τῇ συναρμολογίᾳ τῆς δυάδος ταύτης κατοπτεύει τὸ τέλειον ἀγαθὸν, τὴν πλήρη δικαιοσύνην. Κατὰ τὴν ἀρχὴν, ἣν ἐν ἑτέρῳ τινὶ αὐτοῦ τίθησι ψαλμῷ: «Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθὸν», ἐξετάζει πρῶτον μὲν τὴν ἀπὸ τοῦ κακοῦ ἔκκλισιν, τὴν ἀρνητικὴν ἀρετὴν διὰ τοῦ πρώτου ἐδαφίου, ἐν ᾧ κατ' ἀνιοῦσαν τάξιν περιγράφονται οἱ τρεῖς κυριώτεροι τῆς κακίας βαθμοί· α'. ἡ ἐν τοῖς συμβουλίοις καὶ ταῖς ἀναστροφαῖς τῶν κακῶν συμπαρέδρευσις· β'. ἡ ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ἁμαρτωλῶν συμπόρευσις καὶ γ'. ἡ ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν λυμεώνων ἐγκαθίδρυσις, ἡ ἀφ' ἕδρας, οὕτως εἰπεῖν, διδασκαλία τῆς διαφθορᾶς, τοῦ μιάσματος, τῆς κακίας καὶ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἀρχὴ μὲν καὶ ῥίζα πασῶν τούτων τῶν κακῶν ὑποτίθεται ὀρθότατα ὁ πρῶτος βαθμὸς, διότι, προγενέστερος πάντων ὤν, ὠθεῖ εἰς τὸ τῆς κακίας βάραθρον, καὶ διότι, ὡς λαμπρότατα τῷ ὄντι παρατηρεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος Θέογνις,

Οἱ κακοὶ οὐ πάντες κακοὶ ἐκ γαστρὸς γεγόνασιν
ἀλλ ἄνδρεσσι κακοῖς συνθέμενοι φιλίην.

Ἅπαξ δὲ τεθείσης τῆς πρώτης ταύτης πρὸς τὴν κακίαν βάσεως, τῆς μετὰ τῶν κακῶν ὁμιλίας, παρέπεται ἀναγκαίως καὶ ἡ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν πορεία, ἥπερ ἐστὶν ὁ δεύτερος τῆς κακίας βαθμός· εἶτα δ' ὁ οὕτως ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν σκληρυνόμενος καὶ ἐθιζόμενος εἰς τὴν κακίαν γίνεται οἱονεὶ ἀφ' ἕδρας διδάσκαλος τῆς κακίας, ὅπερ ὁ τρίτος καὶ ὕπατός ἐστι τῆς ἁμαρτίας βαθμός· αὐτοῦ τούτου φαίνεται ἀποτρέπων ἡμᾶς καὶ ὁ σορὸς Πυθαγόρας ἐν τοῖς Χρυσοῖς αὐτοῦ Ἔπεσι διὰ τῶν:

Μηδεὶς μήτε λόγῳ σε παρείπῃ, μήτε τι ἔργῳ,
πρῆξαι μηδ' εἰπεῖν ὅ,τι μὴ βέλτερόν ἐστι.

Πρῆξαι μηδ' εἰπεῖν! ἆρα τὸ πρῆξαι κακὸν, εἰ καὶ κακὸν, ἧσσόν ἐστι κακὸν τοῦ εἰπεῖν, τοῦ διδάξαι κακόν· ἄρα ὁ κακοῦργος ἥττόν ἐστιν ἔνοχος τοῦ διδάσκοντος τὴν κακίαν. Τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀλήθειαν πολλαγοῦ διετράνωσε καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῶν: «ὃς οὖν ἂν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων (ἁ. βαθμὸς κακίας) καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους (ὕπατος βαθμός!) καὶ πάλιν, «ὃς δ' ἂν ποιήσῃ (ἁ. βαθμὸς ἀρετῆς) καὶ διδάξῃ (ὕπατος βαθμός).» Καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ ἀρνητικῆς ἀρετῆς ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ, τὰ εἰς τὸ: «Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ» ἀναφερόμενα.

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως μόνη ἡ ἀρνητικὴ ἀρετὴ ὅπως σώσῃ τὸν ἄνθρωπον, εἶναι ἀναγκαία καὶ ἡ θετικὴ ἀρετὴ ὅπως καταστῇ ὁ ἄνθρωπος τέλειος· ἤτοι, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν σαφέστερον, δὲν λέγεται ἐνάρετος ὁ ἀπέχων μόνον ἀπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ὁ πράττων τὸ ἀγαθόν. Καθάπερ ἐν τῇ φυσικῇ τὸ σκότος δὲν εἶναι αὐθύπαρκτόν τι, ἀλλ' ἡ ἀπουσία μόνον τοῦ φωτὸς, οὕτω καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἡ κακία δὲν ὑπάρχει ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' εἶναι ἀπουσία, ἔλλειψις ἀρετῆς· τὸ σῶμα γίνεται ἀσθενὲς, ὅταν ἐλλείπῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὑγιεία· ἡ ψυχὴ εἶναι κακὴ, ὅταν ἐλλείπῃ ἀπ' αὐτῆς ἡ ἀρετή. Ἆρα, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ δικαιοσύνη κατὰ τοὺς ἡμετέρους ποιητὰς, ἥτις λαμβάνεται ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἀρετῆς.

Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'στι.

ἐκεῖ εὑρίσκεται ἡ κακία, ἡ ἀσέβεια, ἡ ἁμαρτία.

Ὀρθότατα λοιπὸν καὶ φιλοσοφικώτατα καὶ τὸ ἱερὸν ἡμῶν Εὐαγγέλιον διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, πολὺ πλέον τοῦ τί ἐποίησας, ἐρωτηθήσεται ἡμῖν τὸ τί οὐκ ἐποίησας. Ἐπείνασα, λέγει εἰς τοὺς κατεγνωσμένους, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἄρα δὲν κολάζει αὐτοὺς ὡς πράξαντας τὸ κακὸν, ἀλλ' ὡς μὴ ποιήσαντας τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ καὶ αὖθις τὸ πράττειν τὸ κακόν.

Ἀλλὰ λαμπρότατα τὸ τοιοῦτον διατρανοῖ καὶ ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ, τῆς μὲν κακίας διαφόρους κατ' ἀνιόντα βαθμὸν παραδεχόμενος τάξεις, τὴν δ' ἀρετὴν οὐδόλως βαθμολογῶν, ὡς αὐθύπαρκτόν τινα καὶ ἀναλλοίωτον οὖσαν. Τῷ ὄντι, τὸ ἡμερήσιον φῶς, ὅταν παρ' οὐδενὸς κωλύηται, τὴν αὐτὴν παρέχει αἴγλην καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει καὶ τὰ περὶ σκότους· ἀλλ' ὅταν μὲν ἄρχηται ἡ ἀπουσία τοῦ φωτὸς, ἴχνη τινὰ αὐτοῦ διατελοῦντα ἐν τῷ σκότει παρέχουσιν εἰσέτι ἀμαυρόν τι σκιόφως, εἶτα, ἐκλειπόντων βαθμηδὸν καὶ τῶν ἰχνῶν τούτων, ἀμαυρότερον καθίσταται, μέχρις οὗ ἐν τέλει τὸ σκότος ἀποβαίνει ψηλαφητόν. Ταῦτα ἂν εἴποι τις καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς· ἐν ὅσῳ μὲν φωτίζει τὸν ἄνθρωπον, ἐστὶ μία, ἁπλῆ, ἀδιαίρετος, ἀναλλοίωτος, αὐθύπαρκτος· ἐκλειπούσης δὲ ταύτης, ἐπέρχεται βαθμηδὸν ἡ ἁμαρτία, κατ' ἀρχὰς μὲν ἔχουσα ἐλλάμψεις τινὰς ἀρετῆς, ὅπερ ἐστὶν ὁ πρῶτος αὐτῆς βαθμὸς, ἡ εἰς τὰς βουλὰς τῶν ἀσεβῶν φοίτησις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ πρᾶξις τοῦ κακοῦ· εἶτα δὲ καθίσταται ἀμαυροτέρα, ὅτε ἄρχεται ἡ λεληθυῖα τοῦ κακοῦ πρᾶξις, καὶ τέλος ψηλαφητὴ, ὅτε ἡ ἀναιδῶς ἀφ' ἕδρας διδαχὴ τῆς κακίας γίγνεται· καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.

Ἀλλὰ ποῦ κεῖται τὸ ἀγαθὸν, κατὰ τὸν θεσπέσιον Δαβὶδ, καὶ πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος ἵνα ἐκλέξῃ αὐτό; Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἆρα τὸ ἀγαθὸν, ἡ ἀρετὴ, κατὰ τὸν Δαβὶδ, οὐκ ἔστιν ὅν τι ἰδανικὸν, ὑποθετικὸν, τεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκ τῆς αἰσθήσεως εἰς τὸν νοῦν μετενεχθὲν, ἀλλ' ὂν αὐθύπαρκτον, αἰώνιον, ἀναλλοίωτον· ἄρα τὸ ἀγαθὸν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ὁ Θεὸς, καὶ ἡ ἀρετὴ ἡ μελέτη τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀρέσθαι τὰ θελήματα ἡμῶν. Τὴν σφραγῖδα ταύτην τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ θεῖον τοῦτο φῶς, τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον, τὸ ὑπὸ πνοῆς θείας εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐμφυσηθὲν, ἀνευρίσκομεν ἅπαντες ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν· καὶ ἐν ὅσῳ μὲν τὸ φῶς τοῦτο ἔχομεν, περιπατοῦμεν μὴ σφάλλοντες, μὴ προσπταίοντες· ἀλλὰ φυσιωθέντες εἴτε ὑπὸ τῆς σοφίας, εἴτε ὑπὸ τῆς δυνάμεως, εἴτε ἀπὸ τοῦ πλούτου, εἴτε ἀπὸ διαφόρων ἄλλων, ἀποσκορακίζομεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν τὸ φῶς τοῦτο, καὶ τότε καταλαμβάνει ἡμᾶς ἡ σκοτία, καὶ βλέποντες τὴν ἔλλειψιν ταύτην τοῦ φωτὸς, τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς καρδίας ἡμῶν, νομίζομεν οἱ ἄφρονες ὅτι οὐχ ὑπάρχει, καὶ ἀνακράζομεν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν: οὐκ ἔστι Θεὸς, ἀπαραλλάκτως ὡς εἴ τις τυφλὸς ἠρνεῖτο τὴν ὕπαρξιν τοῦ φωτὸς, διότι οὐχ ὁρᾷ αὐτό. Διὰ τοῦτο ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ ἀνακράζει: βουλαὶ ἀνθρώπων δειλαὶ, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν· διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων φιλοσόφων ποιητῶν ὁ μὲν Θέογνις λέγει

Ἄνθρωποι δὲ μάταια νομίζομεν, εἰδότες οὐδέν·

ὁ δὲ Φωκυλίδης παραινεῖ

Μὴ γαυροῦ σοφίῃ, μήτ' ἀλκῇ, μήτ' ἐνὶ πλούτῳ·
εἷς Θεός ἐστι σοφὸς, δυνατὸς θ' ἅμα καὶ πολύολβος·

καὶ μικρὸν κατωτέρω.

Τῆς δὲ θεοπνεύστου σοφίης λόγος ἐστὶν ἄριστος.

Ἀφοῦ διέγραψεν ὁ Δαβὶδ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ τε δικαίου καὶ ἀδίκου, περιγράφει ἐφεξῆς τὴν μακαριότητα τοῦ πρώτου καὶ τὰς φρικτὰς τοῦ δευτέρου ποινάς. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου λέγει ὅτι: ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ

τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευοδωθήσεται. Τὴν ὅλως φυσικὴν ἰχάριν τῆς περιγραφῆς ταύτης νομίζομεν ὅτι πᾶς τις ἐννοεῖ εὐκόλως, ὡς καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀφελείας ταύτης προερχόμενον ποιητικὸν ὕψος, ὅπερ ἐστὶν ὁ ἰδιάζων χαρακτὴρ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πνεύματος. Τὴν ὑψηγόρον ταύτην ἀφέλειαν ἐθαύμασεν, ὡς γνωστὸν, καὶ ὁ Λογγῖνος ἐν τῷ τοῦ Μωσέως: Καὶ εἶπεν ὁ Θεός. Γεννηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. Ναὶ, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν τοῦτο, αἱ πτέρυγες τῆς Ἑβραϊκῆς φαντασίας δὲν ἀπαστράπτουσι μὲν χρυσῷ καὶ ἠλέκτρῳ καὶ πορφύρᾳ, ὡς αἱ τῆς Ἑλληνικῆς, δὲν εἶναι πολυτελεῖς, ἀλλὰ τὸ ἀκαλλώπιστον αὐτῶν, βλεπόμενον ἐκ τοῦ αἰθερίου ὕψους, εἰς ὃ ἀνίπταται, ἐκθαμβοῖ πολλάκις τὸν ὀφθαλμὸν μᾶλλον τῆς Ἑλληνικῆς πολυτελείας. Τὴν ἀφελῆ ταύτην περιγραφὴν τῆς τοῦ δικαίου ἀμοιβῆς ἡ Ἑλληνικὴ φαντασία περιέβαλε πολυτελῶς παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ· ἀλλὰ, παρ' ἔμοι γε κριτῇ, τὸ ἁπλοῦν τοῦ Ἑβραίου ὑπερβάλλει τὸ ἀβροφαρὲς τοῦ Ἕλληνος.

Ἰδοὺ δὲ ἡ περιγραφὴ τοῦ Ἡσιόδου.

Τοῖσι τέθηλε πόλις· λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ,
εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος, οὐδέποτ' αὐτοῖς
ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς·
οὐδέποτ' ἰθυδίκαιοι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
οὐδ' ἄτη, θαλίῃς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, οὔρεσι δὲ δρῦς
ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέση δὲ μελίσσας
εἰροπόνοι δ' ὄϊες μαλλοῖς καταβεβρίθασι.
Τίκτουσι δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσι,
θάλλουσι δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ἐπὶ νηῶν
λείσσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.

Ἡ λεπτομερὴς αὕτη τοῦ Ἡσιόδου παράστασις οὐδὲν ἔχει τὸ ἀναμιμνῆσκον εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν μεγάλην ἐκείνην τῆς εὐδαιμονίας ἰδέαν, ἣν ἀνευρίσκει ἐν τῇ μεταφορᾷ τοῦ παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων πεφυτευμένου δένδρου, ὅπερ, ἐκτρεφόμενον τῇ ἰκμάδι τοῦ παρ' αὐτὸ ὕδατος, αὐξάνει, καρποφορεῖ, ἡλικιοῦται, ἐκτείνει ἐπ' ἄπειρον τοὺς κλῶνας αὐτοῦ, φθάνει εἰς ἔσχατον γῆρας, μὴ ἀποθνῆσκον, εἰ μὴ διότι ὁ νόμος τῆς φύσεως οὕτως ἀπαιτεῖ. Αὐτὰ ταῦτα δύναταί τις νὰ εἴπῃ καὶ περὶ τῆς κατωτέρω εἰκόνος, δι' ἧς διαζωγραφεῖται ἡ ταχεῖα τοῦ ἀσεβοῦς καταστροφή: ὡσεὶ χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ὡς μόριον ἀδιόρατον, ἐντὸς τῆς ἀπειρίας τοῦ κόσμου ἐξαφανιζόμενον. Τὴν ταχεῖαν ταύτην τοῦ ἀσεβοῦς καταστροφὴν καὶ ἀλλαχοῦ ποιητικώτερον ζωγραφεῖ διὰ τῶν: Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑψούμενον ὑπὲρ τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου, καὶ ἰδοὺ παρῆλθον καὶ οὐκ ἦν. Τὴν αὐτὴν εἰκόνα ἐκφράζει καὶ ὁ Σόλων ἐν τοῖς γνωμικοῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τὸ Ἑλληνικώτερον, εἰ θεμιτὸν εἰπεῖν

ὥς τ' ἄνεμος νεφέλας αἶψα διεσκέδασεν
Ἠρινὸς, ὃς πόντου πολυκύμονος ἀτρυγέτου
Πυθμένα κινήσας γῆν κατὰ πυροφόρον
Δηώσας καλὰ ἔργα, θεῶν ἔδος ἀπίων ἱκάνει
οὐρανὸν δ' αἰθρίην αὖθις ἔθηκεν ἰδεῖν
λάμπει δ' ἠελίοιο μένος κατὰ πίονα ψαῖαν.
Καλὸν, ἄτ' ἄρ νεφέων οὐδὲν ἔτ' ἐστὶν ἰδεῖν.
Τοιαύτη Ζηνὸς πέλεται τίσις.

Τὰ δὲ κατωτέρω ὡς ἐν ἐπιλόγῳ ἀνακεφαλαιοῦσι τὰ ῥηθέντα, ἀποφαινόμενα ὅτι εἰς τὰς κρίσεις καὶ βουλὰς τῶν δικαίων οὐκ ἀναστήσονται οἱ ἀσεβεῖς, διότι γνωσταὶ ἀμφοτέρων αἱ ὁδοί εἰσι τῷ Θεῷ, ὃς ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἀμείψει μὲν τὴν τῶν πρώτων, ἀπολεῖ δὲ τὴν τῶν δευτέρων.

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΩΓΩΝΟΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἡ ἱστορία τῆς περιποιήσεως τῆς κόμης ἤρξατο, εἰκάζομεν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ Εὔα, ἀτενίσασα τὸ πρῶτον ἐντὸς ῥύακος, παρετήρησε τῶν πλοκάμων αὐτῆς τὴν ἀταξίαν. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων μνημείων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους γνωρίζομεν τὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον περιζήτητον τρόπον τῆς κομμώσεως. Ὡς εἴπομεν δ' ἐν ἀρχῇ, τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἀνάγλυφα τῆς Νινευὶ ἐπεβεβαίωσαν τὸ ἀκριβὲς τῶν περιγραφῶν, ἃς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ Ἑβραῖοι προφῆται περὶ τῆς θηλυπρεποῦς κομψότητος τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν συμβούλων τοῦ Σενναχερεὶβ, καὶ τῆς μερίμνης, ἣν εἶχον περὶ τῆς διορθώσεως τῆς κόμης καὶ τοῦ πώγωνος αὐτῶν. Φενάκη δὲ, ἐν τῷ ἐν Θήβαις ναῷ τῆς Ἰσιδος εὑρεθεῖσα καὶ νῦν στολίζουσα τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι δὲν ἀπέδιδον ὀλιγωτέραν σπουδαιότητα εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ καλλωπισμοῦ αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες διὰ τοῦ πρὸ τὸ ὡραῖον ἐμφύτου ἔρωτος αὐτῶν ἀνήνεγκαν τὴν τέχνην τῆς κομμώσεως εἰς τὸν ἀνώτατον τῆς τελειότητος βαθμόν. Τὰ μάρμαρα αὐτῶν μετεβίβασαν ἡμῖν τὰ πρότυπα, μεθ' ὧν ἅπαντες οἱ λαοὶ τῆς Χριστιανωσύνης, μετὰ ὀκτωκαίδεκα ὅλους αἰῶνας ἀπειροκαλίας, ἐπὶ τέλους συνεφώνησαν. Αἱ Ῥωμαῖαι δέσποιναι, παραιτήσασαι ταχέως τὴν κομψὴν ἁπλότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ, ἐφόρτωσαν τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς δι' ἀπομιμήσεων στεφάνων καὶ πύργων, καὶ τὸ οἰκοδόμημα τῆς κομμώσεως αὐτῶν δὲν ἐβράδυνε νὰ παραστήσῃ τὰς παραδοξοτέρας συνδέσεις. Οἱ ἄνδρες, μᾶλλον φιλόκαλοι τῶν γυναικῶν ἐν γένει, ἐξηκολούθησαν φέροντες τὴν κόμην βραχεῖαν καὶ βοστρυχώδη, καὶ ὁτὲ μὲν μετὰ τοῦ πώγωνος, ὁτὲ δὲ ἄνευ τούτου· ἀλλὰ βραδύτερον, μεταξὺ ἄλλων παρακμῆς συμπτωμάτων, ἡ ἀνδρικὴ αὕτη ἁπλότης ὑπεχώρησεν εἰς τὴν γελοίαν πολυτέλειαν, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Κόμμοδος ἐπαιπάλησεν, ὡς λέγεται, τὴν κεφαλὴν διὰ χρυσῆς παιπάλης ἢ πούδρας.

Πλὴν τῆς Ῥώμης, ἡ μακρὰ κόμη μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων ἦτο ἐν γένει τοῦ συρμοῦ. Οἱ δοῦλοι ἐκείρον-

το πάντοτε βαθύτατα, καὶ ὁ Καῖσαρ πληροφορεῖ ἡμᾶς, ὅτι διέταττε τοὺς λαοὺς τῶν κατακτωμένων ἐπαρχιῶν νὰ κόπτωσι τὰ μαλλία των εἰς σημεῖον ὑποταγῆς. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἡ μακρὰ κόμη ἐξετιμᾶτο μεγάλως, καὶ οἱ πρῶτοι Φράγκοι βασιλεῖς ὤφειλον κατὰ μέγα μέρος τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κόμης των. Τὸ αὐτὸ σχεδὸν συνέβαινε καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου οἱ Δανοὶ ἀξιωματικοὶ κατέκτων τὰς καρδίας τῶν Ἀγγλίδων διὰ τοῦ μήκους καὶ τοῦ κάλλους τῆς ἑαυτῶν κόμης, τὴν ὁποίαν ἐκτένιζον, ὡς λέγει τὸ χρονικόν, ἅ π α ξ τ ο ῦ λ ά χ ι σ τ ο ν τ ῆ ς ἡ μ έ ρ α ς. Ὁ κλῆρος ἦτο ἡ μόνη τάξις, ἥτις ἔφερε τὴν κόμην βραχεῖαν, καὶ ἐθεώρει τοῦτο ὡς κακουχίαν αὐτοῦ· ἀλλὰ, μὴ εὐχαριστούμενος ὅτι ἐξήσκει μόνος τὴν ἀρετὴν ταύτην, προσεπάθει νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὴν καὶ τοῖς λαϊκοῖς. Νορμανδός τις ἱεράρχης, Σέρλος καλούμενος, κηρύττων ἀπ' ἄμβωνος ἐνώπιον τοῦ Ἑρρίκου Β'. καὶ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ, ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς ἀκροατὰς τοσαύτην τύψιν συνειδότος ὡς ἐκ τῆς ἀξιοποίνου πολυτελείας τῆς κόμης αὐτῶν, ὥστε συνήνεσαν νὰ τὴν ἐξαλείψωσιν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, ἐκβαλὼν ζεῦγος ψαλίδων, κατέδειξε τὸν θρίαμβον αὐτοῦ, κείρας ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τὴν κεφαλὴν τοῦ μονάρχου· ἀλλ' ὁ ὑπερβολικὸς οὗτος θρησκευτικὸς ἐνθουσιασμὸς δὲν ἐκώλυσε τὴν κόμην νὰ ἐξακολουθῇ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ, οὖσα πάντοτε μία τῶν τοῦ κόσμου ματαιοτήτων· ἀλλ' ἁπλοῦν συμβεβηκὸς κατώρθωσεν ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ ὁ κλῆρος ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας καὶ μεθ' ὅλας τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ καὶ τὰς περὶ παραδείσου ὑποσχέσεις του. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος Α'. τραυματισθεὶς τὴν κεφαλὴν ἔν τινι ἱπποδρομίᾳ, ἠναγκάσθη νὰ κείρῃ τὴν κόμην, καὶ τότε ἅπαντες οἱ Γάλλοι εὐγενεῖς ἔσπευσαν νὰ μιμηθῶσι τὸν ἑαυτῶν μονάρχην. Ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἡ κόμη τῶν ἀνδρῶν, κοπτομένη ἐπίσης βραχυτάτη, τοῖς ἔδιδεν ἀνδρικόν τι ἦθος, ἁρμόζον καταλλήλως πρὸς τὸ ἀναμορφωτικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς αὐτῶν· ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐβράχυνον τὴν κόμην, ἐπὶ τοσοῦτον ηὔξανον τὸν πώγωνα. Περιπλέον δὲ, ἡ ἀντικατάστασις αὕτη ἐγένετο πάντοτε ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ δὲν φρονοῦμεν ὅτι ἀφῆκαν συγχρόνως τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα. Τὸ τέλος τοῦ Ιϛ'. αἰῶνος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ΙΖ'. ὑπῆρξεν ἡ ἐποχὴ τοῦ κατ' ἐξοχὴν μακροῦ πώγωνος· καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπίσης, ἐκ φυσικῆς τινος σχέσεως, ἐξεδηλοῦτο τὸ σπέρμα τῆς μερίδος, ἥτις ἔδωκεν εἰς τὴν κόμην τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου πολιτικοθρησκευτικὸν χαρακτῆρα. Οἱ Κ α β α λ ι έ ρ ο ι ἐπανήρχισαν ὑπὸ τὸν Κάρολον Α'. νὰ διατρῶσι τὴν κόμην αὐτῶν, ἐν ᾧ οἱ Καθαρισταὶ, ἀντὶ ν' ἀκολουθήσωσι τὸν συρμὸν τῆς αὐλῆς, ἐκείροντο βαθύτερον ἢ πρὶν, ἐξ οὗ ἔλαβον καὶ τὸ παρώνυμον Σ τ ρ ο γ γ υ λ ο κ έ φ α λ ο ι.

Ἡ παλινόρθωσις τῆς κόμης ὑπῆρξε σημεῖον τῆς παρακμῆς τοῦ πώγωνος. Κατ' ἀρχὰς ἔλαβεν οὗτος σχῆμα διχαλωτὸν, ἔπειτα ἔγεινε μυτηρὸς, ἕως οὗ ἐξέλιπεν ἐξ ὁλοκλήρου. Ὁ γυναικεῖος στολισμὸς τῆς κόμης ἐπὶ τῶν Στυαρτῶν ἦτο χαριέστατος. Λαμπροὶ βόστρυχοι, εἰς οὓς προσετίθετο ἐλαφρὰ καὶ ἡμιδιαφανὴς σκέπη, παρεῖχον εἰς τὸ πρόσωπον ζωὴν καὶ κίνησιν, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου κρόσσοὶ βοστρυχίων. περιστεφανῶν τὸ μέτωπον, προσετίθει εἰς τὸ ὅλον τῆς ἐκφράσεως νέον τινὰ κομψότητος τύπον.

Ἀλλὰ πῶς δυνάμεθα νὰ πλησιάσωμεν μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου σεβασμοῦ τὴν ἐπίσημον ἐποχὴν τῆς φενάκης! Ἔχομεν ἀποδείξεις, εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ Αἴγυπτος ἐπὶ τῶν Φαραὼ ἐγνώριζε ταύτην, καὶ πολλαὶ προτομαὶ καὶ ἀγάλματα τοῦ Βατικανοῦ ὑπάρχουσιν εἰσέτι φέροντα φενάκας ἐκ μαρμάρου, ἐξ οὗ συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ Ῥώμη δὲν ὑστέρει τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. Ἀλλὰ, πλὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν τούτων λεπτομερειῶν, δέον νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν ὀφείλεται ἡ ἐκ νέου ἐφεύρεσις καὶ παραδοχὴ στολισμοῦ τινος τῆς κόμης, ὅστις, θυσιάζων τὸ κάλλος τῆς φύσεως εἰς τοὺς ἐπιτετηδευμένους καλλωπισμοὺς τῆς τέχνης, ὕψωσε τὰς ἐργασίας τοῦ κουρέως εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐπιδημία αὕτη ἐξερράγη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λοδοβίκου ΙΓ'. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἀφῆκαν τὴν κόμην αὐτοῦ ν' αὐξηθῇ, καὶ τότε ἐφευρέθη ἡ φενάκη δι' ἐκείνους, οἵτινες, μὴ ἔχοντες ἐκ φύσεως μακρὰ μαλλία, δὲν ἠδύναντο ν' ἀκολουθήσωσι τὸν ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν εἰσαχθέντα συρμόν. Ἐπὶ δὲ τοῦ Λοδοβίκου ΙΔ'. αἱ φενάκαι ἔλαβον τοιαύτας διαστάσεις, ὥστε τὸ πρόσωπον ἐφαίνετο μικρότατον ἐν μέσῳ ὠκεανοῦ μαλλίων. Ὁ μέγας τεχνίτης τῆς θριαμβευτικῆς ταύτης τῆς φενάκης ἐποχῆς ὑπῆρξε Βιννέττης τις, πρόσωπον τόσον ἐνδιαφέρον, ὥστε χωρὶς αὐτοῦ ἦσαν οὐδὲν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ αὐλικοὶ αὐτοῦ. Πανταχοῦ ἐφαίνετο τὸ ὄχημα καὶ οἱ ἵπποι τοῦ Βιννέττου, ὅστις ἠδύνατο ἄνευ πολλῆς ἀλαζονείας νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς ἑαυτὸν τὰς λέξεις τοῦ μεγάλου μονάρχου· «τὸ κράτος εἶμαι ἐγώ». Μεγιστᾶνες, ἰατροὶ, οἰκονομολόγοι, ἅπαντες ἐνεκολπώθησαν τὴν φενάκην, εὑρίσκοντες ὅτι παρεῖχεν εἰς τὸ πρόσωπον ἦθος σοβαρὸν καὶ μεγαλοπρεπές. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λοδοβίκος ΙΔ'. ἦτο πεπεισμένος περὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς χαρακτῆρος, ὃν ἡ φενάκη ἔδιδεν εἰς τὸ πρόσωπον, ὥστε δὲν ἐφαίνετό ποτε, οὐδὲ εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ, ἄνευ τοῦ στολισμοῦ τούτου. Ὁ συρμὸς λοιπὸν ἔγεινε κοινότατος, καὶ ἡ φενάκη ἐστόλιζε τὰς κεφαλὰς καὶ αὐτῶν εἰσέτι τῶν παίδων.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ φενάκη διετήρησε τὴν φυσικὴν τῆς κόμης χροιάν· ἀλλὰ τῷ 1714, ἐπενόησαν νὰ τὴν κάμωσι λευκήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βαφὴ ἐγένετο ἀτελὴς καὶ ἡ φενάκη ταχέως ἐλάμβανε χρῶμα αἰθόφαιον, προσέδραμον εἰς ἄλλο τέχνασμα, ἐπινοήσαντες τὴν παιπάλην, ἥτις ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ πολιτισμοῦ διεσκορπίσθη ταχέως καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην.

Τὸ ὡραῖον φύλλον, μὴ θέλον καὶ κατὰ τοῦτο νὰ ὑπολείπηται τοῦ ἀνδρὸς, ἤρχισε νὰ ὑψόνῃ τὸ οἰκοδόμημα τῆς κομμώσεως, προσθέτον εἰς τὴν κεφαλὴν καλύπτρας, ταινίας καὶ τρίχαπτα, δι' ὧν κατώρθωσε νὰ καταβάλλῃ τὴν φενάκην. Τῷ 1760, ἐποχὴ, καθ'

ἣν τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τῆς κεφαλῆς ἔφθασεν εἰς ὕψος ἀληθῶς τερατῶδες, ἠθέλησέ τις νὰ δώσῃ νὰ ἐννοήσουν ὅτι τὸ πρᾶγμα κατήντα γελοῖον, καὶ προέτεινε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τύπον κόμμωσιν. Ἐπὶ στιγμὴν αἱ φίλαι τοῦ συρμοῦ ἐφάνησαν διστάζουσαι, καὶ οἱ κομμωταὶ ἔτρεμον ὡς μὴ ἀγνοοῦντες ὅτι, ἅμα ὡς ἡ γυνὴ διστάζει, ἀπόλλυται τὸ πᾶν. Συσσωματωθέντες δὲ κατὰ τοῦ αὐθάδους τούτου, τὸν εἰσήγαγον εἰς δίκην καὶ κατώρθωσαν νὰ τὸν ἐξοντώσωσιν. Ἐκτοτε πλέον ὁ στολισμὸς τῆς γυναικείας κόμης ὑπερεπήδησε πᾶν ὅριον συμμετρίας καὶ τάξεως, καὶ διηγοῦνται ὅτι ἡ ἰδία βασίλισσα Μαρία Ἀντωνιέττα ἐπενόησεν ἰδιαίτερον τρόπον κομμώσεως, δι' οὗ παριστάνοντο ἅπαντες αἱ λεπτότητες καὶ λεπτομέρειαι τῆς χωρογραφικῆς καὶ σκηνογραφικῆς τέχνης· «λόφοι, ὡς λέγει τὸ χρονικὸν, λειμῶνες εὐανθεῖς, ῥυάκια ἀργυρόεντα, καὶ ἀφρώδεις χείμαῤῥοι, κῆποι κανονικοὶ καὶ Ἀγγλικοὶ παράδεισοι.» Ἐν γένει, αἱ κομμώσεις τῶν γυναικῶν κατήντησαν τῷ 1778 εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἐξογκώσεως, ὥστε ἐκώλυον ἐντελῶς τοὺς ἔχοντας τὴν ἀτυχίαν νὰ ἵστανται ὄπισθεν αὐτῶν ἐν τοῖς θεάτροις, ἐξ οὗ ἠναγκάζοντο νὰ ἀπαγορεύωσι τὴν εἴσοδον εἰς τὰς ἀκολουθούσας τοῦτον τὸν συρμόν.

Ἐν τούτοις, ἡ γυναικεία κόμμωσις, περιελθοῦσα εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ μεγαλείου αὐτῆς, ἔπεσε παραχρῆμα ἐκ συμβεβηκότος ὅλως τυχαίου. Ἡ βασίλισσα ἐν τοκετῷ ἀπώλεσε τὴν κόμην αὐτῆς. Πρώτη δὲ τότε ἡ αὐλὴ, κολακεύουσα τὴν βασίλισσαν, ἔφερε τὴν κόμην ὡς τὴν ἔχουσι τὰ παιδία, ἄλλαι δὲ ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῆς αὐλῆς καὶ ἤρχισεν ἀμέσως νέος συρμός.

Ἡ φενάκη, τρομάξασα καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν, ἣν ἐλάμβανεν ἡ γυναικεία κόμη, ἐσταμάτησεν, ἔπειτα βαθμηδὸν ἔγεινε μετριωτέρα, καὶ, οὕτως εἰπεῖν, λογικωτέρα, ἕως οὗ τελευταῖον ἀφῆκε τὸ στάδιον ἐλεύθερον εἰς τὴν ἀντίπαλον αὐτῆς. Ἡ φυσικὴ κόμη, πεπασμένη καὶ ἡνωμένη εἰς οὐρὰν, τὸ κατ' ἀρχὰς μακρὰν, ἔπειτα βραχυτέραν καὶ δεδεμένην μετὰ ταινίας, ἐγένετο τοῦ συρμοῦ· ἵνα δὲ παρέλθῃ ὁ συρμὸς οὗτος, ἐχρειάσθη ἐπανάστασις — ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη, ἥτις ἐσάρωσε συγχρόνως καὶ τὴν Γαλλικὴν μοναρχίαν.—Ἡ βασιλεία τῆς οὐρᾶς ὑπῆρξε μακροτέρα ἐν Ἀγγλίᾳ· ἀλλ' οἱ Οὐίγγοι, μιμούμενοι πάντοτε τὸν Γαλλικὸν συρμὸν, ἔδωκαν πρῶτοι τὸ παράδειγμα τῆς ἀποστασίας, καὶ τῷ 1795 ὁ ὑπὸ τοῦ Πίττ ἐπιβληθεὶς δασμὸς τῆς ἐπὶ τῆς πούδρας ὠφέλησε πολὺ τοὺς νεωτεριστάς. Αἱ οὐραὶ ἐξηκολούθουν μ' ὅλον τοῦτο ἐν τῷ στρατῷ καὶ μάλιστα μακρόταται μέχρι τοῦ 1805, ὅτε ἔλαβον μῆκος ἑπτὰ δακτύλων· τῷ δὲ 1808 διετάχθη ἡ ὁλοσχερὴς αὐτῶν κατάργησις. Καὶ ἀνεκάλεσε μὲν εὐθὺς τὴν ἐπαύριον ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ ταύτην τὴν διαταγὴν, ὡς εἰ ἠσθάνθη τύψεις συνειδότος, ἀλλ' ἦτο ἤδη ἀργὰ διότι, οἱ στρατιῶται πρὸ πάντων, εἶχον καταστρέψει αὐτὰς ἀμέσως. Ἡ πούδρα καὶ αἱ οὐραὶ ἠνώχλουν μεγάλως τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ συνεχῶς προέκυπτον πολλὰ γελοῖα. Διηγοῦνται δὲ ὅτι, προκειμένου ποτὲ νὰ γείνῃ γενικὴ ἐπιθεώρησις τοῦ στρατοῦ, ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν κουρέων τῆς φρουρᾶς ἦτο ἀνεπαρκὴς ὅπως κομμώσωσι πάντας τοὺς ἀξιωματικοὺς τὴν πρωΐαν, ἐδέησε νὰ ἀρχίσωσιν ἀφ' ἑσπέρας τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὑποδεεστέρων· οὗτοι δὲ, ἀφοῦ ἐβοστρύχισαν, ἐμύρωσαν καὶ ἐπαιπάλησαν τὴν κόμην αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν οἱ ταλαίπωροι νὰ κοιμηθῶσι πρηνεῖς! Τοσαύτη δὲ ἦτο, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἡ περὶ τὴν ἐθιμοταξίαν αὐστηρότης ἐν τῷ στρατῷ, ὥστε ἐν τῷ δωματίῳ ἑκάστου ἀξιωματικοῦ τοῦ τάγματος ὑπῆρχε πρότυπον τῆς κανονικῆς κομμώσεως, ὅπερ ἐν ἀνάγκῃ ὤφειλε νὰ συμβουλευθῇ ὁ κουρεύς.

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐνιαυτῶν ἐξέλιπε πᾶν ἴχνος οὐρᾶς καὶ πούδρας, καὶ τὴν σήμερον οἱ λ α κ α ῖ ο ι, εἰσὶ τὰ μόνα πρόσωπα, εἰς τῶν ὁποίων τὰς κεφαλὰς διατηρεῖται συρμὸς, ὃν ἄλλοτε ἠκολούθουν καὶ ἀριστοκρατικαὶ τάξεις· αἱ δὲ φενάκαι τῶν Ἄγγλων δικαστῶν, ἐκ τριχὸς ἵππου κατασκευαζόμεναι, εἰσὶ λείψανα τῶν ἀρχαιοτέρων λευκῶν καὶ κυματιζουσῶν κομμώσεων, ἀλλὰ μᾶλλον βαρεῖαι καὶ στερεαί.

Ἡ φυσικὴ κόμη, ἀπαλλαγεῖσα τέλος τῆς καθείρξεως αὐτῆς, φαίνεται ὅτι ἠθέλησε νὰ καταχρασθῇ τὰς ἀποδοθείσας αὐτῇ ἐλευθερίας. Αἱ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος εἰκόνες δεικνύουσιν ἡμῖν τὴν κόμην τῶν νέων πρὸ πάντων, πίπτουσαν ἐν ἀφθονίᾳ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων κυματίζουσαν.

Ὑπάρχουσι πολλὰ δέρματα, ἅτινα στεροῦνται πάσης δυνάμεως εἰς τὸ παράγειν τρίχας, καὶ συχνάκις ἀπαντῶνται τινὰ, χρώματος βαθέως ἠλιοκαοῦς, ἅτινα στεροῦνται ὅλως διόλου τριχῶν· τοὐναντίον δὲ, ἡ φύσις παράγει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γυναῖκας πωγωνοφόρους. Τοιαύτη τις γυνὴ ἔζη πρό τινος χρόνου ἐν Λονδίνῳ, τῆς ὁποίας τὴν εἰκόνα εὑρίσκομεν ὡς ἑξῆς ἐν ταῖς ἑαυτῆς εἰδοποιήσεσιν.

« Εἰδοποιεῖται τὸ σεβαστὸν κοινὸν τῆς μεγάλης ταύτης πρωτευούσης ὅτι ἡ κυρία Ὀλβία, ἓν τῶν περιεργοτέρων τῆς φύσεως φαινομένων ὅσα ποτὲ ἐν Εὐρώπῃ ἐφάνησαν, ἀφίκετο ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ. Εἶναι γυνὴ εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν, τῆς ὁποίας τὸ εἰς ἄκρον λευκότατον πρόσωπον περικαλύπτεται ὑπὸ πώγωνος μελανωτάτου, μακροῦ κατὰ τέσσαρας δακτύλους καὶ λασίου ὡς ἀνδρός. Ἡ κυρία Ὀλβία καταγεται ἐκ Γενεύης καὶ εὐμορφεῖ ἀρίστης ἀνατροφῆς· λαλεῖ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ θέλει ἀποκρίνεσθαι εἰς ἁπάσας τὰς πρὸς αὐτὴν γενομένας ἐρωτήσεις· ὁ πώγων αὐτῆς, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν ὀφθαλμῶν ἀρχόμενος, περικυκλόνει ἐντελῶς τὸ πρόσωπόν τις, παριστῶν τὴν παραδοξοτέραν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν χροιὰν αὐτῆς, ἀλλὰ κατ' οὐδὲν ἀσχημίζων τὸ κάλλος της. Ἡ θαυμασίως ἐσχηματισμένη προτομὴ αὐτῆς οὐδεμίαν ἀφίνει περὶ τοῦ γένους της ἀμφιβολίαν· ὁ δὲ βουλόμενος δύναται νὰ ἐγγίσῃ τὸν πώγωνα τοῦτον, καὶ νὰ πεισθῇ ἐντελῶς ὅτι εἶναι φυσικώτατος».

Πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ περὶ τῆς ἐ κ φ ρ ά σ ε ω ς τῆς κόμης. Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες, ὡς ἐῤῥέθη καὶ ἀνωτέρω, ἔφερον εἰς τόσον ὕψιστον

βαθμὸν τὸ τοῦ φυσικοῦ κάλλους αἴσθημα καὶ θαυμαστίως παρῆγον αὐτὸ εἰς τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα των, διέκριναν τοὺς θεοὺς αὐτῶν ἐκ τῶν ποικιλιῶν τῆς κόμης των. Οὕτως, ἡ κόμη τοῦ ἐν τῷ Βατικανῷ σωζομένου Διὸς τοῦ Φειδίου, ὑψουμένη ἀπὸ τοῦ μετώπου ἀτάκτως, ὁμοιάζει τὴν μεγαλοπρεπῆ χαίτην τοῦ λέοντος. Ἡ βραχεῖα καὶ βοστρυχώδης κόμη τοῦ Ἡρακλέους ἀναμιμνήσκει ἡμῖν τὰς μεταξὺ τῶν κεράτων τοῦ ἀδαμάστου ταύρου ἀπαντωμένας βοστρυχώδεις τρίχας· ἐν ᾧ ἡ ὑγρὰ καὶ κρεμαστὴ κόμη τοῦ Ποσειδῶνος φαίνεται ληφθεῖσα ἐκ τῶν θαλασσίων φυκῶν. Οἱ ὡραῖοι βόστρυχοι τοῦ Ἀπόλλωνος, κυματίζοντες τόσον θαυμασίως ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ, παριστῶσιν ἡμῖν τὸ διαρκὲς ἔαρ τῆς νεότητος· οἱ δὲ εὔστροφοι, ἄτακτοι καὶ μαγευτικοὶ πλόκαμοι τῆς Ἀφροδίτης ἀποκαλύπτουσι σαφῶς τὰ ἰδιαίτερα αὐτῆς χαρακτηριστικὰ ὡς μιᾶς τῶν τοῦ Ὀλύμπου θεοτήτων.

Παρὰ τῷ ἀνδρὶ, ἡ φυσικὴ κατάστασις τῆς κόμης δείκνυσι κάλλιον ἢ παρὰ τῇ γυναικὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀτόμου, διότι ὁ ἀνὴρ, ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν, ὀλιγώτερον τῆς γυναικὸς ταράττει τὴν φύσιν. Ἡ βοστρυχώδης ἢ σγουρὴ κόμη μαρτυρεῖ αἱματώδη κρᾶσιν, ἡ δὲ ἀβοστρύχιστος ἢ κοινὴ, κρᾶσιν φλεγματικήν. Ἡ φυσιολογία δὲν ὥρισεν εἰσέτι τίς ἡ αἰτία τοῦ φυσικοῦ τῆς κόμης βοστρυχισμοῦ, ἀλλὰ πιστεύομεν ὅτι οὗτος προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κόμη ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους αὐτῆς εἶναι ὁμαλωτέρα ἢ ὅσον εἶναι ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους.

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

Ο ΜΑΓΕΥΜΕΝΟΣ ΑΥΛΟΣ.

(Ἀνέκδοτον).

Περὶ τὰς ἀρχὰς μαρτίου παρεστάθη μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἐπιτυχίας εἰς Παρισίους ἓν ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ θείου διδασκάλου τῆς μουσικῆς Μοζάρτου, «Ὁ μ α γ ε υ μ έ ν ο ς α ὐ λ ὸ ς» (la flûte enchantée). Δὲν κρίνομεν ἄπο σκοπὸ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ν' ἀποσπάσωμεν τὸ παρὰ πόδας χαριέστατον ἀνέκδοτον τοῦ Chronique ἤτοι τῶν ποικίλων λαλημάτων, ὡς μεταφράζει ἡ φίλη Πανδώρα, τοῦ «Ε ἰ κ ο ν ο γ ρ α φ η μ έ ν ο υ Σ ύ μ π α ν τ ο ς» (l' Univers Illustré.) Ἰδοὺ αὐτό.

«Τὸ καινὸν τῆς ἑβδομάδος, ὁ Μοζάρτος, καὶ τὸ ἀξιοσημείωτον αὐτῆς συμβὰν, ἡ μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας παράστασις τοῦ «Μαγευμένου αὐλοῦ.»

Οὐδὲν ὑπολείπεταί μοι νὰ σᾶς εἴπω — προσθέτει ὁ τὰ Ποικίλα Λαλήματα τοῦ Univers Illustré γράφων,—περὶ τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ποιήματος, ἀλλὰ τὴν χθὲς ἑσπέραν, ἀκροώμενος τὰς θελκτικωτάτας μελῳδίας τοῦ θείου διδασκάλου (maestro), ἀνεμνήσθην ἀνέκδοτόν τι, διηγηθέν μοι πέραν τοῦ Ῥήνου ἔν τινι ζυθοπωλείῳ τῶν σπουδαστῶν ἐν Ἐϊδελβέργῃ, καὶ ὅπερ εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου καροῦ τῶν θαυμαστῶν ἐμπνεύσεων καὶ τῶν ἁπλοϊκῶν δοξασιῶν.

Τὸ ἑξῆς ἔλαβε χώραν ἐν ἔτει 1793 κατὰ τὴν πρώτην ἐν Βιέννῃ παράστασιν τοῦ «Κρυφίου Γάμου» (Il matrimonio segreto) τοῦ Κιμαρόζα.

Μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐπιτυχία.

Μετὰ τὴν παράστασιν ὁ διδάσκαλος ἡσύχως ἐδείπνει ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, ὅτε ἐξαίφνης ἠνεῴχθη ἡ θύρα καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐνεφανίσθη εἷς ἄγνωστος.

— Ἀπὸ ὁλοκλήρου ὥρας ζητῶ ὑμᾶς, κύριε, εἶπεν ὁ ξένος πρὸς τὸν Ἰταλὸν μουσικόν· συγχωρήσατέ μοι ἂν λαμβάνω τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐνοχλήσω ὑμᾶς κατὰ ταύτην τὴν ὥραν, πλὴν ἀνάγκη νὰ σφίξω τὴν χεῖρα ὑμῶν· τὸ μελόδραμά σας ὑπῆρξεν ἐξαίσιον.

— Πρὸς ποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ; ἠρώτησεν ὁ Ἰταλός.

— Ἀργότερον διαλεχθησόμεθα περὶ ἐμοῦ· ἄφετέ με τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ ὁμιλήσω περὶ ὑμῶν, περὶ τῆς εὐφυΐας ὑμῶν, ἄφετέ με νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν τόσον εὐφρόσυνον ἑσπέραν, ἣν μοὶ παρέσχετε! Ἔλθετε, πρέπει ἀνυπερθέτως νὰ μὲ βοηθήσητε ὅπως ἐκκενώσω φιάλην ῥηνίου οἴνου πρὸς τιμήν σας.

Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον· ὁ ξένος ἤνοιξε τὴν θύραν κράζων.

— Ἔ! Ἔ! παλλικάρι μίαν φιάλην Tohaunisberg, καὶ ἐκ τοῦ ἐκλεκτοτέρου!

Μετά τινας στιγμὰς ὁ ξένος ἐτοποθετεῖτο ἐνώπιον τοῦ Ἰταλοῦ.

— Εἰς ὑγείαν σας! μουσικοσυνθέτα Κιμαρόζα.

— Εἰς ὑγείαν σας ἐπίσης, κύριε· τ' ὄνομά σας;

— Τί τὸ θέλετε τ' ὄνομά μου; Σᾶς λατρεύω, σᾶς θαυμάζω, καὶ αἰσθάνομαι ἀτελεύτητον εὐχαρίστησιν διάγων μεθ' ὑμῶν.

— Ἀλλά . . .

— Θεέ μου! μὲ ὁποῖα τινὰ προτερήματα καὶ ὁποίαν τινὰ εὐφυΐαν εἶσαι πεπροικισμένος, ἀγαπητὲ διδάσκαλε.

Ὁ Ἰταλὸς προσέβλεψε τὸν Γερμανὸν μετὰ γλυκείας συμπαθείας, νομίσας αὐτὸν ἔξω φρενῶν.

Πλὴν πάραυτα ἤλλαξε γνώμην, διότι ἤκουσε τὸν ξένον ἔχοντα θετικὰς γνώσεις περὶ τῆς τέχνης ἐν γένει καὶ περὶ τῆς μουσικῆς ἐν μέρει· τὸν εἶδε δὲ ἐνθουσιῶντα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀναδίδοντας πυρετώδη λάμψιν.

— Εἶσθε καλλιτέχνης; ἠρώτησεν ἐν τέλει ὁ Κιμαρόζας.

— Ναί.

— Γνωρίζετε τὸν Μοζάρτον;

— Ὀλίγον.

— Ποῖός τις ἄνθρωπος οὗτος;

— Εἶναι δυστυχής τις νεανίας ἀσθενῶν, καὶ νομίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ τινάξῃ τὰ πέταλα.

— Ὕπαγε! ἀνέκραξεν ὁ Κιμαρόζας, μὲ ἐκφοβίζεις μὲ τοὺς ἀπαισίους σου λόγους! . . Ὁ Θεὸς διαφυλάξαι τὰς ἡμέρας τοῦ ἀθανάτου Γερμανοῦ μουσικοσυνθέτου . . Μοὶ εἶπον ὅτι ὁ Μοζάρτος εἶναι νεκρός· ἀληθὲς τοῦτο . . . ἀλλ' εἶναι νέος. Ἄχ! κύριε, ἡ ἀπαίσιος ἡμῶν προφητεία μὲ καθιστᾷ μελαγχολικόν· ἐὰν τυχὸν ἐλέγετε τὴν ἀλήθειαν . . ἀλλ' ὄχι, ἀδύνατον!

— Μάθετε, διδάσκαλε Κιμαρόζα, ὅτι ὁ Μοζάρτος εἶναι μοναδικὸς νέος . . . γνωρίζει καλῶς ὅτι θ' ἀποθάνῃ μετά τινα ἔτη . . ἀλλ' ὅμως οὐδόλως λυπεῖται τὴν ζωὴν, διότι νομίζει ὅτι κατά τι δὲν ἦτο ἄχρηστος ἐπὶ τῆς γῆς.

— Ἐχορήγησε τρία ἀριστουργήματα τῷ θεάτρῳ, ἀνέκραξεν ὁ ἕτερος.

— Ναί, προσέθηκεν ὁ Γερμανὸς, τὰ τρία ταῦτα μελοδράματα δὲν εἶναι κακά, ἀλλ' ὁ Μοζάρτος οὐδέποτε εὐχαριστεῖται δι' ὅ,τι ἔπραξεν . . ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ ἔργον, πολλῷ πλείονος λόγου ἄξιον, ἀλλά . .

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Κιμαρόζας ἠγέρθη, λαβὼν δὲ τὸν πῖλόν του προσέθηκε.

— Σᾶς ζητῶ συγγώμην ἂν σᾶς ἀποδιώκω . . ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἐξέλθω . . . εἶμαι ἀνήσυχος χωρὶς ποσῶς νὰ γνωρίζω τὸ αἴτιον . . . Τρὶς ἤδη ἦλθον παρὰ τῷ Μοζάρτῳ . . . δὲν εὗρον πλὴν αὐτόν . . . ἀλλὰ θέλω νὰ τὸν ἴδω . . . τὴν ἰδίαν μάλιστα στιγμήν . . . . Ἤγιαίνετε.

Ὁ Κιμαρόζας διηυθύνετο πρὸς τὴν θύραν . . . . ὁ Γερμανὸς ἐμποδίζει τὴν διάβασίν του . . . δάκρυ δὲ ῥέει ἐπὶ τῶν κατίσχνων παρειῶν του . . . τείνει τὴν χεῖρα τῷ Ἰταλῷ καὶ θεωρεῖ αὐτὸν διὰ τῶν μεγάλων κυανῶν ὀφθαλμῶν του, τῶν τόσον γλυκερῶν καὶ συμπαθητικῶν.

— Κύριε! ἀνεφώνησεν ὁ Κιμαρόζας . . ἔχετε ἐν τῷ βλέμματί σας τὴν λάμψιν τῆς μεγαλοφυΐας. . . καλλιτέχνης εἶσθε;

— Ναί.

— Μουσικός;

— Μάλιστα.

— Τ' ὄνομά σας! τ' ὄνομά σας!

Ὁ Γερμανὸς ἀποκρίνεται ἀφελέστατα.

— Ἐὰν καὶ μετὰ ἕνα περίπου μῆνα διαμείνητε ἐν Βιέννῃ, θέλετε μοὶ κάμει τὴν χάριν νὰ ἔλθητε ν' ἀκροασθῆτε τὸν «Μαγευμένον αὐλὸν», ὃν τέως ἐτελείωσα . . . ὀνομάζομαι Μοζάρτος.

Τρεῖς μῆνας ὕστερον, ὁ μέγας μουσικὸς ἀπέθνησκε!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩ. ΠΑΠΠΑΖΟΓΛΟΥ.

Η ΟΡΦΑΝΗ.

(Διήγημα).

Α'.

Νέος τις περιηγητὴς, περιτετυλιγμένος μὲ τὸν μανδύαν του καὶ καθήμενος ἐντὸς τελέγκας τινὸς, διήρχετο τὴν ὁδὸν τῆς Νόβο — Κόπερ. Ὁ πιστὸς αὐτοῦ ὑπηρέτης Προκόπιος, καθήμενος ἐπὶ τοῦ δίφρου, ὡδήγει τὴν ἅμαξαν, ὁτὲ μὲν συρίζων, ὁτὲ δὲ τερετίζων ἄσματι, οἱ δὲ ἵπποι κατέτριβον τὰ πέταλά των, βάδην ὁδεύοντες ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Κόπερ.

Πρὶν ὅμως ἐξακολουθήσωμεν τὴν διήγησιν τῆς ὁδοιπορίας ταύτης, δέον ἵνα εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τοῦ καλοῦ τῇ ὄψει τούτου νέου, τοῦ καθημένου ἐντὸς τῆς χωρικῆς ταύτης τελέγκας.

Ὁ νέος οὗτος ἦτον ἀξιωματικός τις, καλούμενος Κοσμᾶς Πέτροβιτζ, υἱὸς ἐντίμου Εὐγενοῦς, καταστραφέντος ὑπὸ τῆς μωρᾶς φιλοδοξίας γυναικός τινος, ὑποστὰς καὶ ὑπομείνας γενναίως καὶ ἀγογγύστως τάς τε ἐκ τῆς πενίας ἀγωνίας, καὶ τὰς μελαγχολίας τοῦ μονήρους βίου. Ὁ πατήρ του ἀπέθανεν ὑπὸ λύπης, ὡς καὶ ἡ μήτηρ του, μετά τινα καιρὸν ὕστερον ὑπὸ νευρικοῦ πυρετοῦ. Ὁ Κοσμᾶς, δεκατριετὴς ὢν τότε, εἰσήχθη εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν, ἐξ ἧς ἐξελθὼν τελειόφοιτος, κατετάχθη σημαιοφόρος ἔν τινι συντάγματι. Τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἦτο τὸ μόνον καταφύγιον καὶ ὁ ἔσχατος πόρος εἰς αὐτόν. Οὐδὲν μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας τῷ ἔμεινεν. Οὐδεὶς συγγενὴς ἐπὶ γῆς, ἐκτὸς γραίας τινὸς θείας, ζώσης ἔν τινι ἐσχατιᾷ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τῆς ὁποίας ὅμως οὐδὲ τὸ ὄνομα ἐγίνωσκε· διότι ἡ ὑπερήφανος μήτηρ του ἀλαζονικῶς τὴν περιεφρόνει, οὐδέποτε ἀναφέρουσα τὸ ὄνομά της, φοβουμένη τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ αἴσχους, ὅπερ ἠδύνατο νὰ τῇ προσαχθῇ διὰ τῆς συναναστροφῆς της.

Ὁ Κοσμᾶς Πέτροβιτζ εἰς τὸ σύνταγμα, εἰς ὃ κατετάχθη, διεκρίνετο διά τε τὸ εὐάγωγον τῶν τρόπων του, καὶ τὴν εὐφυΐαν, καὶ, ἐν πολλοῖς περιστάσεσι, τὴν ἀνδρείαν του. Ὅθεν ἔκαμε ταχείας προόδους, καὶ αὐτοὶ οἱ συστρατιῶται καὶ συνάμιλλοί του τὸν ἐξετίμων, οἱ δὲ προϊστάμενοί του τὸν εἶχον εἰς ἰδιάζουσαν καὶ καλλίστην εὔνοιαν· ἀλλ' ὁ ἐκ τῆς ζηλοτυπίας φθόνος ἐζήτει διαφόρους αἰτίας ὅπως τὸν βλάψῃ, διότι συνεπείᾳ μάχης τινὸς, καθ' ἣν ἔδειξε μεγίστην καὶ λαμπρὰν νίκην, ὁ ἀνεψιὸς στρατηγοῦ καὶ ὁ ἐξάδελφος συνταγματάρχου τινὸς, οἵτινες ἵσταντο ἁπλοῖ θεαταὶ ἐν τῇ μάχῃ, διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν των, ὠκειοποιήθησαν τὴν νίκην, καὶ προήχθησαν εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, ἐν ᾧ ὁ δυστυχὴς ὀρφανὸς ἐλησμονήθη. Ταὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ἑτέραν μάχην. Ἐν τοσούτῳ αὐτὸς ἐξηκολούθει ἐκπληρῶν τὰ χρέη του μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως καὶ εὐσυνειδησίας, τέλος δὲ ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν τῷ παρεχωρήθη ὁ τίτλος ἀντισυνταγματάρχου. Πλὴν εἷς τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ συμμαθητῶν, τὸν ὁποῖον οὗτος ἡμέραν τινὰ δυστυχῶς συνέλαβεν ἐπὶ ἀτίμῳ καὶ αἰσχρᾷ πράξει, ἦτον ὁ ἄμεσος ἀρχηγὸς αὐτοῦ, προσπαθῶν παντὶ σθένει καὶ διὰ παντοίων μέσων ὅπως τὸν φέρῃ εἰς ἀπειθαρχίαν, διὰ νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ τῆς ὑπηρεσίας.

Καταβεβαρυμένος ὅθεν ὁ Κοσμᾶς ὑπὸ τῶν συνεχῶν καταδιώξεων καὶ ἀντιπαθειῶν, καὶ ἀπελπισθεὶς βλέπων τοὺς ἀνικάνους ἀξιωματικοὺς καταφερομένους κατ' αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν σμικροτέραν περίστασιν, ὁτὲ μὲν διὰ μικρόνοιαν, ὁτὲ δὲ ὑπὸ ζηλοτυπίας φερομένους, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ ἀλλαχόσε πόρον, καὶ ἐδώκε τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας παραίτησίν του.

Διὰ τῶν ὀλίγων χρημάτων, ἅτινα ἐκ τῆς οἰκονομίας του ἐπερίσσευσεν, ἠγόρασε δυσκίνητόν τινα ἅμαξαν ὁδοιπορικὴν, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι τελέγκαν, δύο χωρικοὺς ἵππους, προμηθείας τινὰς, καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Μόσχαν. Οἱ συνάδελφοί του τὸν ἀπεχωρίσθησαν μετὰ φαινομένης ψυχικῆς λύπης, ὑποσχεθέντες αὐτῷ αἰώνιον φιλίαν. Ὁ ἄριστος δὲ τῶν φίλων του ἦτον ὁ πτωχὸς γέρων ὑπηρέτης, τὸν ὁποῖον εἴδομεν ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ὁ πιστὸς Εἴλως Προκόπιος, ὅστις τὸν εἶδε γεννώμενον, τὸν συνώδευε παῖδα εἰς τὴν σχολὴν, καὶ πολλάκις κατεῖχε θέσιν πατρὸς παρ' αὐτῷ, καὶ ὅστις ἀντὶ οὐδενὸς πράγματος ἤθελέ ποτε ἐπιθυμήσει τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀποχώρησιν.

Οἱ ἵπποι, οἱ ὑπὸ τῆς συνετῆς χειρὸς τοῦ Προκοπίου ὁδηγούμενοι, ᾤδευον, ὡς εἴπομεν, βάδην.

Μεθ' ὅλης, τέλος, τῆς συνήθους αὐτῷ ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως ἔχασε τὴν ὑπομονήν του, ἕνεκα τῆς ἀργοπορίας ταύτης ὁ νέος συνταγματάρχης.

— Ὀλίγον ταχύτερα, εἶπεν. Ἰδοὺ τέσσαρας ὥρας περιπατοῦμεν, καὶ ἀκόμη δὲν διετρέξαμεν οὔτε δεκαπέντε βέρστ (μέτρον Ρωσσικὸν· σχεδὸν 3 μίλλια).

— Ὅστις περιπατεῖ βραδέως, περιπατεῖ πάντοτε, ἀπεκρίθη ὁ Προκόπιος.

— Δὲν δύνασαι ὅμως νὰ θέσῃς τοὺς ἵππους σου εἰς τὰ τέσσαρα;

— Εἰς τὰ τέσσαρα! μικρέ μου πάτερ. Ἄ! ἡ Μόσχα δὲν εἶναι πλησίον ἀκόμη. Ἔχομεν εἰσέτι πολὺν δρόμον. Ἐὰν θέσωμεν τοὺς ἵππους εἰς τὰ τέσσαρα, οὗτοι πάραυτα θ' ἀποκάμωσι, καὶ δὲν θὰ δύνανται πλέον οὔτε ἓν βῆμα νὰ κάμωσιν. Εἰπέτε μοι, νομίζετε ὅτι θὰ εὕρητε εἰς Μόσχαν καλὴν θέσιν;

— Ἐλπίζω ὅτι οἱ φίλοι τοῦ πατρός μου θέλουσι μὲ συνδράμει.

— Οἱ φίλοι! ἐμουρμούρισεν ὁ γέρων ὑπηρέτης, σείων τὴν κεφαλήν του· γνωρίζομεν τί σημαίνουν οἱ φίλοι.

— Μὴ διισχυρίζεσαι, φίλε μου· εἰς τοὐλάχιστον αὐτῶν διαφυλάττει τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός μου.

— Ἡ ἀνάμνησις εἶναι βραχείας διαρκείας. Βλέπετε καὶ ἐγὼ εἶχον φίλους. Καθ' ὃν καιρὸν ἤμην ἀκόμη εἰς τὸ χωρίον, ἡμέραν τινὰ μοὶ συνέβη νὰ πωλήσω ἕνα πῶλον δι' εὐτελῆ τιμήν. Εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, χάρις εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ κυρίου μου, διατρέφομαι, ἐνδύομαι, θερμαίνομαι. Ἔχω ἓν μέγα μέρος εἰς ἕνα κανναβῶνα, καὶ εἰς ἕνα κῆπον. Τί νὰ τὰ κάμω τὰ χρήματα; ἤθελον ὅμως νὰ εἴχον διὰ νὰ διασκεδάσω τοὺς φίλους μου. Τὸ εἶπον καὶ τὸ ἔκαμον. Προσεκάλεσα τὸν σταρόστην (εἶδος τιμαριώτου ἐν Πολωνίᾳ), τὸν κηπουρὸν, τὸν ῥάπτην, τὸν λοχίαν, τοὺς ἀφωσιωμένους φίλους, διὰ νὰ τοὺς δοκιμάσω. Καθεὶς αὐτῶν μοὶ ἐδείκνυε τὴν εἰλικρινεστέραν φιλίαν, διὰ τῶν καλλιτέρων ὑποσχέσεων καὶ διαβεβαιώσεων, ἂν ποτὲ ἐζήτουν βοήθειαν παρ' αὐτῶν. Ὁ μὲν μοὶ ἐπρόσφερε τὰ ἀγροτικὰ προϊόντα του, οὗτος τὰς μηλωτάς του, ὁ ἄλλος ἔλεγεν ὅτι ποτὲ δὲν θέλει μὲ συγχωρήσει ἐάν ποτε ἔχων ἀνάγκην βοηθείας, δὲν τὴν ἐξαιτήσω παρ' αὐτοῦ. Μετά τινα καιρὸν ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω τὰς καλὰς ταύτας προθέσεις των, πλὴν οὐδεὶς, φεῦ! τούτων μοὶ ἐνεπιστεύθη εὐτελές τι ποσὸν, τὸ δέκατον καὶ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε τοσοῦτον ἀφθόνως μοὶ ὑπέσχετο. Νὰ φίλοι, νὰ μάλαγμα. Νομίζω ὅτι καὶ οἱ φίλοι τοῦ πατρός σας εἶναι τῆς αὐτῆς καταγωγῆς. Ὁ μακαρίτης πατήρ σας εἶχε πολλοὺς φίλους, οἵτινες ἤρχοντο παρ' αὐτῷ μόνον διὰ νὰ φάγουν καὶ νὰ πίουν, παρασίτους ἐν ἑνὶ λόγῳ. Ὅταν ὅμως ἀπέθανεν, οὔτε εἷς τούτων εὑρέθη διὰ νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὸ τελευταῖον καὶ αἰώνιον οἴκημά του, τὸν τάφον.

— Ὄχι, Προκόπιε, δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ ἐκ τοσούτων φίλων νὰ μὴν εὑρεθῇ κανεὶς, ὅστις νὰ διατηρῇ στοργήν τινα καὶ νὰ ἔχῃ διάθεσιν εὐσυνείδητον.

— Ἔστω. Ἴσως, καὶ τοῦτο τὸ πιστεύω, εὑρίσκονται εἰσέτι ἐν τῷ κόσμῳ ἄνδρες ἀγαθοί. Μόνον ὅμως ὅταν ἦσθε κτηματίας, καὶ ἔχητε ὑπὸ τὴν διάθεσίν σας χιλίους ἢ δυσχιλίους χωρικούς.

— Τί λέγεις, Προκόπιε, δύο χιλιάδας χωρικούς· καὶ τί νὰ τοὺς κάμω; ὄχι, ἐπεθύμουν νὰ εἶχον μικρόν τι κτῆμα εἰς τὰς ὄχθας ποταμοῦ τινος, ἐπὶ καλῆς τοποθεσίας . . . Στάσου. Ἰδοὺ καθὼς ἐκεῖνο, ὅπερ φαίνεται ἐκεῖ πρὸς τὰ ἀριστερά.

— Μάλιστα τὸ βλέπω.

— Εἴθε νὰ μὴν ἀπεχωριζόμην ποτὲ ἀπὸ ταῦτα τὰ μέρη! Παρατήρησον τὰς καλύβας ταύτας, αἵτινες κατέχουν ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ Κόπερ. Τί χαρίεν θέαμα! Ὁποία γραφικὴ σκηνή!

— Τῷ ὄντι. Παρατηρήσατε καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸν χωρίον, μικρὸν, ἀλλὰ τοσοῦτον θελκτικὸν, καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ φαίνεται διὰ μέσου τῶν δένδρων.

— Καὶ ἐκείνην τὴν ἀρχοντικὴν οἰκίαν, Προκόπιε!

— Πλησίον τῆς οἰκίας ταύτης ὑπάρχει χορτοβολὼν, παράπηγμα, σταῦλος, καὶ ἔπαυλις ἐξαίρετος.

— Βλέπεις ἐκεῖ πλησίον τὸ μικρὸν χαρίεν δάσος;

— Μάλιστα, εἶναι ἐκεῖ καὶ λειβάδιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξάγουσι πολὺν χόρτον.

— Ὄπισθεν τῆς οἰκίας διακρίνω ἄλσος, ἔχον θόλον καὶ ὁμοιάζον μὲ παρεκκλήσιον. Ὁποία λαμπρὰ θέα! ἀκούεις, Προκόπιε, πρέπει νὰ σταματήσωμεν ἐκεῖ διὰ νὰ δειπνήσωμεν.

— Δὲν εἶναι ἐνωρὶς ἀκόμη; μόλις διετρέξαμεν εἴκοσι βέρστια.

— Ἰδοὺ δρόμος, εἰς τὸν ὁποῖον εὐκόλως θὰ δυνηθῆς νὰ στρέψῃς τὴν ἅμαξαν.

Ὁ Προκόπιος ὡδήγησε τοὺς ἵππους πρὸς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, καὶ μετά τινας στιγμὰς, παρατηρήσας μικράν τινα κόρην, ἐπιστρέφουσαν ἐκ τῶν ἀγρῶν,

— Τέκνον μου, τῇ εἶπε, πῶς ὀνομάζεται τὸ χωρίον τοῦτο;

— Κοπρόσκα, ἔντιμε κύριε, ἀπεκρίθη ἡ κόρη, ποιήσασα τὸν συνήθη χαιρετισμόν.

— Δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἐκεῖ καμμίαν οἰκίαν δι' ἐνοίκιον;

— Δύνασθε, εὐγενέστατε νὰ ἐνοικιάσητε ὅσα δωμάτια παρὰ τῷ Θεοδώρῳ Βεσπαλουᾷ καὶ τῷ σταρίστῃ Παρφὼν ζητήσητε, τοῦ ὁποίου τὸ Ἰσπὰ (ξενοδοχεῖον) θέλετε γνωρίσει ἀπὸ τὰ ἐρυθρὰ παράθυρα.

— Εὐχαριστῶ, μικρά μου.

Εὔρωστός τις ἀνὴρ, φέρων παχείαν γενειάδα, ὑπεδέχθη τοὺς περιηγητὰς κατὰ τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸ ξενοδοχεῖον· ἦτο δ' οὗτος ὁ σταρίστης Παρφέν.

— Δύνασθε, εἶπεν ὁ Προκόπιος, νὰ μᾶς δώσητε ὀλίγον ἄχυρον καὶ χόρτον διὰ τοὺς ἵππους μας;

— Ἔχομεν, κύριε, ὅσον θέλετε, εἶπεν ὁ χωρικός.

— Ἔχετε δὲ καὶ δὶ ἡμᾶς κάτι τι διὰ νὰ φάγωμεν;

— Διατὶ ὄχι; Δύναμαι νὰ σᾶς δώσω μίαν καλὴν σούπαν μὲ λαχανικὰ, κρέας βωδινὸν, καὶ τὸ περιπλέον, ἐὰν ἐπιθυμῆτε, ἕνα κοτόπουλον.

— Ἐγὼ δὲν θὰ πάρω τίποτε τώρα, εἶπεν ὁ Κοσμᾶς, καταβαίνων τῆς ἁμάξης. Σὺ ὅμως, Προκόπιε, φάγε ἐπειδὴ πεινᾷς.

— Πῶς; Καὶ διατὶ δὲν θέλετε νὰ φάγητε; ἠρώτησεν ὁ ὑπηρέτης.

— Ἀργότερα, τώρα εἶμαι περίεργος νὰ ἰδω τὰ μέρη ταῦτα.

Εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον, ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἀπήντησεν ἑξηκοντούτη τινὰ γέροντα, φέροντα παλαιὸν ἐπενδύτην μὲ μεγάλα σιδηρᾶ κομβία, ὅστις ἐκβαλὼν τὸν πῖλόν του τὸν ἐχαιρέτησεν ὑποκλινῶς.

— Βεβαίως, θὰ εἶσαι κάτοικος τοῦ χωρίου τούτου, τῷ εἶπεν ὁ Κοσμᾶς.

— Μάλιστα, μικρέ μου πάτερ.

— Δύναμαι νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ μικρὸν τοῦτο δάσος, ὅπερ ἐκτείνεται ὄπισθεν τῆς ἀρχοντικῆς ταύτης οἰκίας;

— Ἀσφαλέστατα, καὶ εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς, ἂν θέλητε, δύνασθε νὰ περιπατήσητε.

— Οἱ Κύριοι τούτων δὲν εἶναι ἐδῶ;

— Ἄ! Κύριε, δὲν ἔχομεν πλέον κυρίους.

— Καὶ πῶς;

— Πέντε ἤδη μῆνες παρῆλθον, ἀφ' ὅτου ἡ καλή μας κυρία μᾶς ἄφησεν ὀρφανούς (1). Εἴθε ὁ Θεὸς ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἐν τῷ Παραδείσῳ.

— Δύναμαι λοιπὸν νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ τὴν οἰκίαν;

— Μάλιστα, Κύριε, διευθυνθῆτε πρὸς τὴν οἰκονόμον Θεοδοσίαν, ἥτις θέλει σᾶς ὁδηγήσει ἐκεῖ.

Ὁ Κοσμᾶς ἠκολούθησε τὸν δρόμον του, ὁ δὲ γέρων διῆλθεν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Προκόπιος συνωμίλει μετὰ τοῦ Παρφέν.

Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας ἐκάθητο ἐπὶ μικρᾶς τινος καθέδρας γυνὴ, ἐνδεδυμένη χλαμύδα βαμβακηρὰν, καὶ φέρουσα ἐπὶ τῆς ζώνης της ὁρμαθὸν κλειδιῶν.

— Σεῖς δὲν εἶσθε, ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ Κοσμᾶς, ἡ Θεοδοσία;

— Μάλιστα. Κατὰ τί δύναμαι νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος;

— Ἐπιθυμῶ νὰ περιτρέξω τὸν κῆπον καὶ νὰ ἴδω, εἰ δυνατὸν, τὴν οἰκίαν.

— Θέλω εὐχαριστήσει αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν σας, ἐπανέλαβεν ἡ Θεοδοσία.

Εἰς τούτους τοὺς λόγους ἠγέρθη, ὁ δὲ Κοσμᾶς τὴν ἠκολούθησεν εἰς αὐλὴν, κατάσπειρον ἐκ χλοερῶν δένδρων καὶ φυτῶν.

— Ἰδοὺ, τῷ εἶπε, τὸ δένδρον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐρχομένη ἡ κυρία μου, ἠγάπα νὰ πέρνῃ τὸ τ ε ΐ ὸ ν της. Ὦ! πόσον ἡ καρδία μου θλίβεται, ὅταν ἐνθυμηθῶ τὴν στέρησίν της.

Ὁ Κοσμᾶς εὐηρεστήθη νὰ ἴδῃ τὴν διακόσμησιν τῆς οἰκίας. Πραγματικῶς οἱ τοίχοι ἑκάστης αἰθούσης ἦσαν γυμνοὶ, τὰ δὲ ἔπιπλά της κεκαλυμμένα ὑπὸ ἁπλουστάτου ὑφάσματος. Οὐδεὶς λάμπων καθρέπτης, πολλοὶ κλίβανοι ἐχρησίμευον ἀντὶ κλίνης (2), ἀλλὰ τὰ πάντα ἦσαν ἐν τάξει μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος, καὶ ἰδιαζούσης καθαριότητος.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

(1) Ἔκφρασις οἰκιακὴ χωρικοῦ Ῥώσσου, ὅστις δίδει εἰς τοὺς κυρίους του τὸ ὄνομα τοῦ μικροῦ πατρὸς καὶ μικρᾶς μητρὸς, καὶ ὅστις μετὰ τὸν θάνατόν των θεωρεῖται ὀρφανός.

(2) Εἰς πολλὰς καλύβας τῶν χωρικῶν καὶ εἰς ἄλλας κατοικίας οἱ ἄνθρωποι ὑπνώττουσι συνεχῶς ἐπὶ τῶν κατὰ γῆς μεγάλων κλιβάνων, οἵτινες ἐν τῇ κατοικίᾳ των κατέχουσιν ἐπίτιμον θέσιν.

—○oo○—

ΠΟΙΗΣΙΣ.

(Συνέχεια τῶν Θυμάτων)

Εὐδαίμων πλὴν ἄλλοτε ἦτο ποτὲ,
φαιδραὶ τὴν ἐκύκλουν χαρᾶς ἑορταὶ
ἀνθόπλεκτον φέρουσαι στέμμα.
Καὶ ὥρας διῆλθε φαιδρὰς,
ἃς ἤδη ὠχρὰς, ἀμυδρὰς
τοῦ νοῦ διακρίνει τὸ βλέμμα.

—

Τὰ φίλτρα μυζῶσα γλυκείας στοργῆς,
τὰ θάλλοντα ῥόδα τῆς πρώτης αὐγῆς
ἐμάδησε κόρη νηπία.
Τὴν ἔθαλπε κόλπος πατρὸς,
καὶ τάφος δυστήνου μητρὸς
ἁγνά της ἐδέχετο ἴα.

—

Εἷς γέρων τοῦ κήπου αὐτῶν κηπουρὸς
ἠρώτα πολλάκις αὐτὴν θλιβερῶς
καὶ κλίνων ἐπὶ τῆς δικέλλης.
— «Τί κόπτεις τὰ ἴα αὐτὰ,
ὦ τέκνον; Πολὺ ζηλευτὰ
τὰ ἄνθη σου πάντοτε θέλεις!»

— Ὦ, ἄφες νὰ κόψω, καλὲ κηπουρέ!
« Δὲν θέλω στεφάναι νὰ στέφουν ξηραὶ
« τῆς φίλης μητρός μου τὸ μνῆμα.»
Ἐσίγα δ' ὁ γέρων πικρῶς,
καὶ ἄγγελος αὔτη μικρὸς
μακράν του ἐπλάνα τὸ βῆμα.

—

Ἀλλ' εἶχεν ἡ κόρη μητέρα θετὴν,
τοῦ δαίμονος φθόνου εἰκόνα πιστὴν,
εἰκόνα πιστὴν Ἐρυννύος.
Τὴν νέαν τῆς κόρης αὐγὴν
πικρίας σιγῶσα σιγὴν
ἐφθόνησεν αὔτη ἀγρίως.

—

Ποτίσασα μάγον ὀλέθρου ποτὸν
εἰς πλάνης ἡ Κίρκη ἐμπλέκει ἱστὸν
τῆς κόρης τὸν φίλον πατέρα . .
Τὰ σκῆπτρα ἐρώτων κρατεῖ,
καὶ θέρμην νὰ σβέσῃ ζητεῖ
πατρὸς πρὸς καλὴν θυγατέρα.

—

Τῆς Κίρκης τὸ χεῖλος σταλάζον χολὴν,
τὴν φρένα τῆς μάγου αὐτῆς τὴν θολὴν
ἀθῶος ἠρέθιζε γέλως.
Καὶ πᾶσα τῆς κόρης χαρὰ,
ἐχθρὰ τῆς μαγίσσης σκληρὰ,
σκληρὸν τῇ ἐνέπηγε βέλος.

—

Οὐδὲν τοῦ πατρὸς ἐξαντλεῖ τὴν στοργήν·
κρυφίαν ἡ ἔχιδνα πνέει ὀργὴν
καὶ κρύφιον πάθος φυλάττει . . .
Σὲ βλέπω, ὠχρὰ Ἐρυννύς!
τὸ τρόπαιον κόρης ἁγνῆς
τὸν μαῦρόν σου ὕπνον ταράττει.

—

Καὶ λάκκον καὶ βόθρον καὶ μνῆμα βαθὺ
νὰ σκάψῃ, ν' ἀνοίξῃ ἀπαύστως ποθεῖ,
ἐντὸς νὰ κρημνίσῃ τὸ θῦμα.
Ὦ, δύστηνος κόρη μικρὰ,
ποτήρια πένθους πικρὰ
νὰ πίῃς ἐπέπρωτο. Κρῖμα!

Χ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΟΥ.

Η ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ.

Ἐὰν τὰ ἄνθη ἔχωσι γλῶσσάν τινα ἰδίαν,
ἐὰν τὸ ῥόδον ἔρωτα δηλοῖ, ἀγάπην θείαν,
τὴν θλίψιν ἡ κυπάρισσος, ἡ δάφνη δὲ τὰ κλέα,
στέμμα δὲ ἀθωότητος ἦν' ἡ πορτοκαλλέα.

Τὸ πένθος δὲ καὶ ἡ χαρὰ ἐὰν διὰ χρωμάτων
παρίστανται ἐνώπιον μαγευτικῶν ὀμμάτων.
Καὶ ἡ ἐλπὶς ἐνδύηται ἱμάτια χλοώδη,
ζηλία δὲ ἡ μαλερὰ ἐσθῆτα τὴν κροκώδη.

Ὦ! δέξαι τότε, φίλη μου, ἀπὸ χειρὸς τρεμούσης
ταύτην τὴν ἀνθοδέσμην μου, τὸ λάλημα τῆς μούσης
ἀνθέων τῶν τοῦ κήπου μου, παντοειδῶν ἀνθέων.

Σημεῖον ὅτ' οἱ φόβοι μου, τὰ πάθ', ἡ ὕπαρξίς μου,
ἡ δόξα μου, ὁ ἔρως μου, ἅπασα ἡ ἐλπίς μου,
ὁ βίος μου, ἡ τελευτή μ' εἰς σὲ ἀνήκουν πλέον.

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

Ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἐστάλη ἡμῖν ἡ λύσις τοῦ ἐν τῷ Ε'. φυλλαδίῳ πρώτου αἰνίγματος ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου ἐν ἰατροῖς Κ. Κ. Δήμησσα ὡς ἑξῆς.

Ἂν μυστήριον ὁ «Γάμος», δὲν εἶν' ὅμως καὶ ἡ λύσις.
«Μάγος» γίνεται ἀμέσως, ἂν τὸν ἀναγραμματίσῃς.

Συγχρόνως δὲ ἀπεστάλη ἡμῖν καὶ τὸ ἀκόλουθον

Αἴνιγμα.

Ὡς ἀνδρόζωον τὴν φύσιν μ' ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι·
ἂν μὲ ἀναγραμματίσῃς, μὲ τιμῶσι λαοὶ νέοι,
ἢ καλοῦν τινὰς ἀνθρώπους
οἱ ἐμοῦ εἰς τινὰς τόπους.
Ἂν τὸ δεύτερον καὶ τρίτον τῶν στοιχείων μου ἐκλείψῃ,
'ς τὴν Μεσόγειον ὡς νῆσος Ἑλληνὶς θέλω προκύψει.
Ἂν τὰ πρῶτά μου τὰ δύο, λιτὴ γίνομαι τροφή σου,
ἢ γενναία πάλαι πόλις, ἣν νὰ εὕρῃς συλλογίσου.
Ἂν δ' ἀκέφαλον μ' ἀφήσῃς,
καὶ μὲ ἀναγραμματίσῃς,
κερασφόρον μ' ἀπαντήσεις.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩ ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.

Φρέαρ (Ἔαρ — Ῥέα).

Εἰ καὶ, ὡς ἤδη ἐκ τοῦ Ε'. φυλλαδίου ἐφάνη, ὁ Κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶς, βιαζόμενος ὑπὸ διαφόρων ἄλλων ἀσχολιῶν του, παρητήθη τῆς μετοχῆς εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς «Νέας Ἑπταλόφου», ἐν τούτοις, θεωρῶν τὴν προαγωγὴν τοῦ Περιοδικοῦ τούτου συγγράμματος ὡς ἰδίαν τρόπον τινὰ ὑποχρέωσιν, ὑπεσχέθη ὅτι θέλει παραχωρεῖ ἡμῖν τὸν ἤδη δοκιμασθέντα παρὰ τοῦ δημοσίου κάλαμόν του, ἐξακολουθῶν τὴν μετάφρασιν τοῦ μυθιστορήματος καὶ διατελῶν ἀείποτε εἷς τῶν κυριωτέρων τῆς «Ν Ἑπταλόφου» συντακτῶν.

Δ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ.